

VATRA NOASTRĂ ROMÂNEASCĂ

ISSN 2360-218X • ISSN-L 2360-218X • ANUL XVI • NR. 20 (41) • SERIE NOUĂ • OCTOMBRIE – DECEMBRIE 2015

PERIODIC AL FILIALEI JUDEȚENE BOTOȘANI A UNIUNII VATRA ROMÂNEASCĂ

MEMBRII FONDATORI, IN MEMORIAM : IONEL BEJENARU, ION FETCU

1 DECEMBRIE – ZIUA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

Sărbătoarea MARI UNIRI din anul 1918

25 OCTOMBRIE – ZIUA ARMATEI ROMÂNIEI

Aniversarea eliberării, în 1944, a ultimei localități: orașul Carei

27 NOIEMBRIE – ZIUA UNIRII BUCOVINEI CU ROMÂNIA

Aniversarea DECLARAȚIEI DE UNIRE din 1918
a Congresului General al Bucovinei

30 NOIEMBRIE – SF. APOSTOL ANDREI

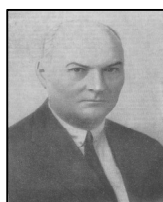
Sărbătoarea Națională Religioasă a românilor

ZIUA ARMATEI ROMÂNIEI

Astăzi este o zi importantă pentru țara noastră – Ziua Armatei României, sărbătoare cu o rezonanță specială în conștiința și istoria poporului român, moment cu valoare de simbol al împlinirii naționale. La data de 25 octombrie 1944, ostașii ...

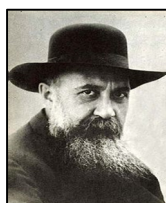
Continuare pag. 2

Acad. Dimitrie POMPEIU

„Un copil vioi, potrivit de statură, smead, cu ochii negri, foarte inteligent, înzestrat cu o vie imaginație, care s-a remarcat de la început ca fiind cel mai bun elev al promoției sale. L-am revăzut apoi adolescent ...

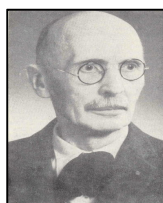
Continuare pag. 16

NICOLAE IORGA – reperle unei fișe bio-bibliografice

A realiza osatura unei bio-bibliografii a Titanului Nicolae Iorga este o activitate intensă, constantă, continuă, cronofagă, plină de înțelegere și dăruire, niciodată terminată, întotdeauna completabilă ...

Continuare pag. 4

Savantul Mihai CIUCĂ

Alături de multe alte localități din România, orașul Săveni se poate mândri cu una dintre cele mai proeminente personalități ale științei și învățământului medical românesc – academicianul MIHAI CIUCĂ...

Continuare pag. 18

Centenarul nașterii Patriarhului TEOCTIST

Cu prilejul centenarului nașterii Patriarhului Teoctist, în biserica satului Victoria, ctitorie a patriarhului, a avut loc un simpozion la care au participat ierarhi, preoți, autorități locale și centrale și credincioși ...

Continuare pag. 10

STEMA ROMÂNIEI

În istoria civilizației umane simbolurile au ocupat un loc deosebit, cu atât mai mult cele național-statale. Fiecare popor/ națiune se individualizează prin însemnele sale naționale, prin care acesta se distinge în concertul ...

Continuare pag. 23

Pageină lirică – Paula Romanescu

- Doamne, de ce Cuvântul prima minune-a Ta?
- Haosul exista deja.
- Seigneur, pourquoi le Verbe Votre tout premier choix?
- Le chaos dominait déjà...

Continuare pag. 8

DECEBALUS REX – SARMIZEGETUSA REGIA

Dunărea la Porțile de Fier – „Decebalus Rex, Dragan fecit”: sculptură în masivul stâncos, înaltă de 40 m; cea mai înaltă, de acest fel, din Europa – realizată la inițiativa și cu finanțarea celebrului om de cultură ...

Continuare pag. 26

ZIUĂ ARMATEI ROMÂNIEI

ORDINUL MINISTRULUI APĂRĂRII NAȚIONALE

PRIVIND SĂRBĂTORIREA ZILEI ARMATEI ROMÂNIEI

- 25 OCTOMBRIE 2015 -

Astăzi este o zi importantă pentru țara noastră – Ziua Armatei României, sărbătoare cu o rezonanță specială în conștiința și istoria poporului român, moment cu valoare de simbol al împlinirii naționale. La data de 25 octombrie 1944, ostașii Armatei noastre eliberau localitățile Carei și Satu Mare din Ardealul răpit prin Dictatul de la Viena.

Anul acesta sărbătorim 70 de ani de la încheierea celui de-al Doilea Război Mondial, 70 de ani de pace, 70 de ani departe de ororile unui război care a marcat întreaga omenire. Din statisticile oficiale, prețul plătit de țara noastră, la finalul celui de-al Doilea Război Mondial, a fost unul dureros, România înregistrând peste 900.000 de morți, răniți, dispăruți, prizonieri și invalizi de război (dintre care circa 92.000 de militari și-au pierdut viața).

În semn de prețuire pentru cei care au scris cu sângele și sacrificiul lor, cu devotament și curaj, istoria glorioasă a țării, Guvernul României a declarat anul 2015 drept „Anul Veteranilor de Război”, iar Ministerul Apărării Naționale și-a asumat organizarea unei serii de acțiuni comemorative, pe durata întregului an, în toate marile garnizoane din țară.

La șapte decenii de la încheierea acestui război, cu prilejul Zilei Armatei României, noi, generațiile care le-au urmat, dar care nu i-au uitat, ne înclinăm cu respect și recunoștință în fața memoriei eroilor care și-au pierdut viața pe câmpul de luptă. Transmitem, totodată, un gând de prețuire celor 20.000 de veterani de război, 760 de văduve de război și 102.000 văduve de veterani de război.

Armata este una dintre instituțiile care și-au definit menirea și împlinit destinul de a acționa permanent în slujba poporului, în toate momentele fierbinți ale istoriei naționale. Fidelă misiunilor încredințate în toată existența sa – apărarea independenței, suveranității și integrității naționale, oastea țării a învins duritatea vremurilor și a fărâmit oameni cu caractere puternice, de învingători. Alături de Biserică, Armata a reprezentat – și continuă să fie – unul dintre pilonii pe care întreaga națiune s-a sprijinit în momentele grele.

Ziua Armatei României constituie, pentru militarii aflați la datorie în țară sau departe de hotarele ei, prilej de a cinsti și evoca faptele

de arme ale înaintașilor care, prin jertfa lor pe câmpul de luptă, au înnobilit sensul cuvintelor ONOARE și PATRIE.

Prin misiunile îndeplinite astăzi în țară și în teatrele de operații, militarii români se ridică la înălțimea faptelor de arme ale înaintașilor. Gândurile noastre se îndreaptă, în aceste momente, către militarii aflați în misiuni, departe de cei dragi, în teatrele de operații din Afganistan, Balcanii de Vest, sub egida NATO ori în operațiuni conduse de ONU, UE sau OSCE. Ei demonstrează hotărârea noastră de a respecta angajamentele internaționale, de a întări statutul României de țară furnizoare de securitate în regiune și pace în lume. Participarea armatei noastre la operațiuni umanitare, de menținere a păcii și de combatere a terorismului va rămâne un obiectiv de bază al politicii de securitate românești.

Traversăm, alături de aliații noștri, o perioadă complexă din punct de vedere al situației de securitate. Criza din Ucraina și evenimentele din flancul sudic au impus Alianței Nord-Atlantice regândirea priorităților și implementarea măsurilor de reasigurare și adaptare a statelor membre la noua situație. În acest sens, s-a trecut la fundamentarea unei noi viziuni strategice, care presupune realizarea creșterii vitezei de reacție și constituirea unor structuri de comandă și control pentru prevenirea și contracararea noilor amenințări, incluse în cadrul Planului de Acțiune pentru Creșterea Capacității Operaționale a Alianței.

România, în acord cu angajamentele asumate, implementează propriile măsuri de reconfigurare și adaptare a capacităților defensive la realitățile generate de degradarea mediului de securitate din vecinătatea noastră. Unitatea de integrare a forțelor NATO (NFIU) a fost deja activată, iar Comandamentul Diviziei Multinaționale de Sud-Est va fi constituit în scurt timp. Cele două structuri de comandă-control aliate, care vor funcționa pe teritoriul țării noastre, înseamnă o prezență vizibilă și persistentă a NATO, îndeplinind funcțiuni de comandă și control în situațiile în care s-ar impune dislocarea noii Forțe de Reacție Rapidă a Alianței.

În plan național, prioritatea noastră de bază va fi consolidarea capacității operaționale

a Armatei României. În acest sens am reușit să asigurăm creșterea semnificativă a alocațiilor bugetare pentru apărare, iar din anul 2017 vom asigura alocarea a 2 la sută din PIB bugetului Apărării, pentru următorii 10 ani. Tot în cadrul măsurilor de întărire a capacității de acțiune a structurilor militare, am sporit, în acest an, de aproape trei ori numărul exercițiilor de pregătire și antrenament, din cele aproape 340 de exerciții din acest an, aproximativ 40 fiind cu participare internațională.

O importanță deosebită vom acorda, în continuare, și implementării măsurilor stabilite prin parteneriatele strategice ale României, în special cel cu Statele Unite ale Americii, cu cele două dimensiuni importante ale sale, proiectul scutului antibalistic de la Deveselu și dezvoltarea nodului multimodal din cadrul Centrului de tranzit de la Mihail Kogălniceanu.

Doamnelor și domnilor generali, amirali, ofițeri, maiștri militari, subofițeri, elevi și studenți, soldați și gradați profesioniști, personal civil,

Ziua Armatei României constituie, pentru întreaga națiune, ocazia de a vă mulțumi pentru curajul, devotamentul și profesionalismul dumneavoastră.

Mă alătur acestor gânduri, adresând cele mai calde felicitări și urări de succes în activitate întregului personal al armatei, precum și celor aflați în rezervă sau în retragere și, în mod special, veteranilor de război, de ieri și de azi, ai Armatei noastre.

Cinstim, cu prețuire și respect, memoria eroilor căzuți la datorie în teatrele de operații și suntem alături de familiile acestora, pe care le asigurăm, încă o dată, de sprijinul nostru. Gânduri bune și urări de sănătate transmit și militarilor răniți în misiunile executate în teatrele de operații. Curajul și spiritul lor de sacrificiu îi inspiră și îi întăresc pe toți cei care au ales să-și servească Patria în uniforma Oștirii Române.

Dumnezeu să binecuvânteze Armata României! La mulți ani!

**MINISTRUL APĂRĂRII NAȚIONALE
MIRCEA DUȘA**

DEPUNERI DE COROANE LA MONUMENTELE EROILOR DIN BOTOȘANI

Depuneri de coroane la bustu Gl. Gh. Avramescu, erou botoșănean al celui de-al doilea război mondial.

Prefectul Județului Botoșani, ing. Costică Macaieș, salutând drapelul gărzii de onoare a Garnizoanei Militare Botoșani.

Serviciul religios pentru comemorarea eroilor Armatei României, oficiat de preoți ai Protopopiatului Botoșani.

Comandantul Garnizoanei Militare Botoșani, Col. dr. Lucian-Ionel Sandu, citind Ordinul de zi al Ministrului Apărării Naționale, dedicat Zilei Armatei României.

Comandanții unităților militare din Garnizoana Botoșani depunând o coroană de flori

Asociația Veteranilor de Război, filiala jud. Botoșani (în centru: Gl. Bg. (r) Gh. Prăjinaru și Col. (r) Ilie Pascal, participanți la cel de-al doilea război mondial, cinstind memoria foștilor camarazi de arme căzuți la datorie), depunând o coroană de flori.

Asociațiile „Cultul Eroilor” și „Uniunea Vatra Românească”, filialele jud. Botoșani, păstrând momentul de reculegere după depunerea coroanei de flori la monumentul eroilor

25 oct. 2015: de gardă la Monumentul Eroilor botoșăneni din cel de-al doilea război mondial – locul unde s-au desfășurat ceremoniilor militare

Încheierea ceremoniilor prin defilarea Gărzii de onoare a Garnizoanei Militare Botoșani.

Prof. Dr. DAN PRODAN

NICOLAE IORGA – REPERELE UNEI FIȘE BIO-BIBLIOGRAFICE

A realiza osatura unei bio-bibliografii a Titanului Nicolae Iorga este o activitate intensă, constantă, continuă, cronofagă, plină de înțelegere și dăruire, niciodată terminată, întotdeauna completabilă în aspecte de amănunt, mereu deschisă unor surprize și noutăți documentare, derulată pe durata unei „vieți de om”, cum genial a precizat însăși personalitatea a cărei contur de viață și de muncă polivalentă încerc să-l creionez aici. Redacția revistei *Vatra Noastră Românească* a hotărât promovarea personalităților botoșanene de nivel național / internațional, în cadrul unei rubrici tematice, ce se dorește a fi permanentă în sumarul periodicului menționat anterior. Așadar, voi prezenta reperele fundamentale ale vieții și activităților pluri-direcționale ale lui Nicolae Iorga, în cadrul unei fișe bio-bibliografice, mereu completabilă.

1. FAMILIA

- 1.1. *Bunicii* din partea tatălui: Iorga Costache (1799 – 1869), avocat; Bucur Maria;
- 1.2. *Rude* din familia tatălui: unchi: Emanoil Iorga, Gheorghe Iorga, Alecu Iorga, Iacob Iorga; mătuși: Zinca Iorga, Olga Iorga;
- 1.3. *Bunicii* din partea mamei: Arghiropol Gheorghe; Drăghici Elena;
- 1.4. *Rude* din familia mamei: Costache Arghiropol, Emanoil Arghiropol;
- 1.5. *Părinții*: tata: *Nicu C. Iorga* (1837 – 1876), avocat, subprefect al Jud. Botoșani; mama: *Zulnia Gh. Arghiropol-Iorga* (1842 – 1934), absolventă de pension (școala pentru fete) la Iași, institutor, pedagog;
- 1.6. *Copiii*: **Nicu (Niculai) N. Iorga** (5/17 iunie 1871, Botoșani – 27 noiembrie 1940, com. Strejnicu, jud. Prahova); frate: *Gheorghe (George) N. Iorga* (1873, Botoșani – 1933, București), ofițer, funcționar ministerial superior, doctor în drept;

2. COPILĂRIA – ADOLESCENȚA

2.1. Copilul genial și precoce Nicu (Niculai) Iorga a învățat citirea, scrierea, socotitul, limba franceză de la mama sa, Zulnia Iorga; autodidact, el a citit singur diferite cărți în limba română și franceză din biblioteca familiei, a cunoscuților, a școlilor frecventate, asimilând o solidă și temeinică cultură generală;

2.2. Școlarizarea:

- Școala Primară nr. 1 „Marchian Folescu” – Botoșani: clasa I (1878); clasa a II-a (1878 - 1879); clasa a III-a (1879 - 1880, premiul I); clasa a IV-a (1880 - 1881, premiul I);

- Școala secundară și liceul: „August Treboniu Laurian” – Botoșani: clasa I (corespunzătoare astăzi clasei a V-a, 1881 - 1882, premiul I); clasa a II-a / a VI-a (1882 - 1883, premiul I); clasa a III-a / a VII-a (1883 - 1884, premiul I); clasa a IV-a / a VIII-a (1884 - 1885, premiul I); clasa a V-a / a IX-a (1885 - 1886, premiul I, media 9,05); în august 1886, după un conflict cu unii profesori de la Liceul „A.T. Laurian”, s-a înscris la *Colegiul Național din Iași*, unde a reușit cu bursă în clasa a VI-a / a X-a (1886 - 1887, premiul I, media 9, 06); clasa a VII-a / a XI-a (1887 - 1888, premiul I, 9,24); în septembrie 1888 a susținut și a promovat cu succes bacalaureatul la *Colegiul Național din Iași*;

3. STUDIILE UNIVERSITARE LA IAȘI (1888 - 1889) ȘI ÎN STRĂINĂTATE (1890 - 1894)

- După promovarea bacalaureatului (13 septembrie 1888), Niculai Iorga s-a înscris, la 17 ani și 3 luni, în anul I la Universitatea din Iași, Facultatea de Litere, secția istorico-literară (27 septembrie 1888), a reușit la examenul de obținere a bursei studențești; a absolvit anul I în iunie 1889 cu rezultate foarte bune;

- Student genial, N. Iorga a susținut și a promovat toate examenele obligatorii pentru anii II – III de facultate, în octombrie - noiembrie 1889, cu aprobarea excepțională a Ministerului Instrucțiunii Publice și a Decanatului Facultății de Litere din Iași;

- Între 12 – 17 decembrie 1889 a susținut examenul de licență, specialitatea „*Literatură grecească*”, pe care l-a promovat cu calificativul maxim: „*Magna cum laude*”; presa ieșeană a prezentat, în diverse articole, personalitatea și rezultatele geniale ale licențiatului Niculai Iorga, care se anunța deja ca un viitor fenomen uman științific al Iașilor și, evident, al României moderne;

- Ministerul Instrucțiunii Publice i-a acordat lui N. Iorga o bursă de studii, cu durata de 4 ani, începând cu 15 octombrie 1890, în Franța și Germania; la Paris a frecventat și a absolvit *L'École Pratique des Hautes Études*, secția de istorie - filologie (octombrie 1890 - decembrie 1892), cu lucrarea de diplomă: *Philippe de Mézières (1327 - 1405). La croisade au XIV-e siècle*, publicată ulterior în 1896, pe baza unui studiu pregătit, *Une collection de lettres de Philippe de Mézières*, publicat în 1892; a frecventat unele cursuri pentru doctorat ale Universității din Berlin, Facultatea de Istorie (ianuarie - iunie 1893) și a definitivat teza de doctorat, cu titlul: *Thomas III, Marquis de Saluces, étude historique et littéraire*, susținută la Universitatea din Leipzig (august 1893) și promovată cu succes;

- Între septembrie 1893 – iulie 1894 a călătorit în Italia, Germania, Anglia, Austro-Ungaria, Elveția și a studiat marile arhive, biblioteci, muzee, depozite de documente ale acestor țări, unde a descoperit și de unde a copiat zeci de mii de izvoare istorice despre trecutul românilor și al popoarelor vecine (secolele XV – XIX); aceste izvoare istorice vor fi publicate ulterior în marile culegeri de documente editate de N. Iorga în deceniile următoare;

4. ACTIVITATEA MULTIDIRECȚIONALĂ. ACTIVITATEA DIDACTICĂ UNIVERSITARĂ (1894 - 1940)

- În aprilie 1890 N. Iorga a devenit, prin concurs, profesor de limba latină la Liceul din Ploiești, dar nu a profesat niciodată la respectivul liceu;

- În octombrie 1894 a participat la concursul pentru ocuparea catedrei universitare de istorie medie, modernă și contemporană universală de la Universitatea din București, dar nu a obținut titularizarea; concursul va fi reluat; totuși, în 1894-1895 a suplinit catedra amintită;

- În octombrie 1895 a câștigat detașat concursul, devenit celebru, pentru catedra de istorie universală a Universității din București, devenind titular al respectivei catedre și onorând-o aproape jumătate de secol (1895 – 1940);

- N. Iorga a profesat la diferite instituții de învățământ superior: *Universitatea din București*, Facultatea de Litere / Facultatea de Istorie, între 1894 – 1940; *Școala Superioară de Război din București* – profesor de istorie politică militară; *Academia de Comerț din București* – profesor de istorie economică socială; *Institutul Social Român din București*; *Institutul de Studii Sud-Est Europene – București*; *Institutul de Istorie Universală – București*; *Universitatea de vară de la Vălenii de Munte / Prahova*; *Universitatea Sorbona – Paris*; cursuri universitare și conferințe de popularizare, la universități românești și la majoritatea universităților de renume din Europa și America de Nord;

- N. Iorga a îndeplinit diferite *funcții universitare*: decan al Facultății de Litere și Filosofie (1928-1929); rector al Universității din București (1929-1932); director fondator al Institutului de Studii Sud-Est Europene – București, Institutului de Istorie Universală – București, Universității de vară de la Vălenii de Munte / Prahova;

- N. Iorga a fost conducător de doctorate și a făcut parte din comisii de examen de doctorat în țară și în străinătate;

- N. Iorga a primit *titlul de Doctor Honoris Causa* al următoarelor universități și facultăți. astfel:

- Universitatea din Strasbourg – Franța, 1919;
- Universitatea din Lyon – Franța, 1923;

- Universitatea din Geneva – Elveția, 1926;
- Facultatea Liberă de Teologie Protestantă din Paris – Franța, 1929;
- Universitatea din Oxford – Anglia, 1930;
- Universitatea Sorbona din Paris – Franța, 1931;
- Universitatea din Wilno – Lituania, 1931;
- Universitatea din Roma – Italia, 1931; 1932;
- Universitatea din Bratislava – Cehoslovacia, 1932;
- Universitatea din București – România;
- Universitatea din Iași – România;
- Universitatea din Cluj – România;
- Universitatea din Cernăuți – România;

- N. Iorga a fost *membriu activ / membru corespondent* al unor instituții academice și de cercetare științifică din România și din lume:

- Academia Română – București, 1897 / 1911;
- Institutul Franței – Paris, 1919;
- Academia Suediei – Stockholm, 1923;
- Muzeul Etnografic din Cluj, 1923;
- Societatea de Geografie a Poloniei – Varșovia, 1923;
- Academia Poloniei – Krakovia, 1925;
- Institutul Regal din Veneția – Italia, 1928;
- Societatea de studii istorice – Italia, 1931;
- Academia dei Lincei, Roma – Italia, 1931;
- Academia de Inscricții, Paris – Franța, 1932;
- Academia dei Arcadi, Roma – Italia, 1932;
- Academia de Istorie – Chile 1937;

- N. Iorga a fost *decorat* cu diverse ordine și decorații românești și europene:

- Ordinul Ferdinand – România, 1931;
- Ordinul Vitaud – Lituania, 1931;
- Legiunea de Onoare – Franța, 1930; 1936;
- Ordinul Carol I – România, 1937;

5. ACTIVITATEA DE CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ, DE ELABORARE A CONTRIBUȚILOR ISTORIOGRAFICE

- 1890 – 1894: bursă de studii universitare și de cercetare istorică în arhive, biblioteci, muzee, depozite de izvoare istorice din Franța, Germania, Italia, Anglia, Austro-Ungaria, Elveția, unde a descoperit și de unde a copiat zeci de mii de izvoare istorice despre trecutul românilor și al popoarelor vecine (secolele XV – XIX); aceste izvoare istorice vor fi publicate ulterior în marile culegeri de documente editate de N. Iorga în deceniile următoare;

- Anual, N. Iorga a publicat 30-50 de contribuții științifice: articole, studii, cărți, publicate în marile periodice românești și străine, editate de marile edituri românești și europene;

- N. Iorga a colaborat cu Academia Română – secția istorică, din 1896, a prezentat anual comunicări cu tematică istorică, literară, genealogică, corespondență etc., publicate în periodicul instituției, „*Analele Academiei Române. Memoriile Secțiunii Istorice*”;

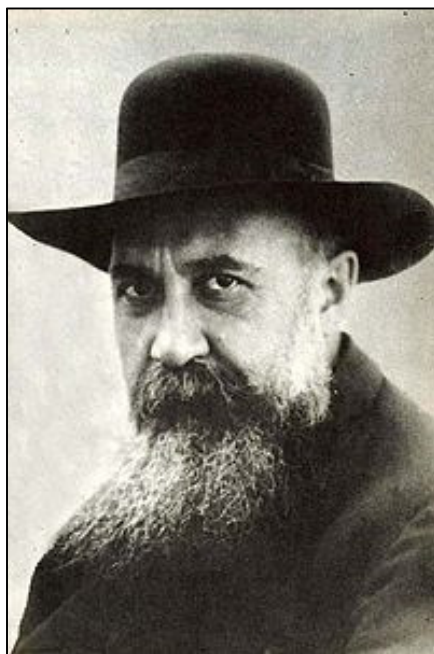
- În 1897 N. Iorga a fost ales membru corespondent al Academiei Române, iar la 26 mai 1910 a fost ales membru deplin, activ al înaltului for academic – cu celebra cuvântare / celebrul discurs: *Două concepții istorice* (17 mai 1911);

- Începând cu 1895, a efectuat cercetări în arhivele, bibliotecile, muzeele românești, transilvănene, ungare, polone, sârbești, otomane, unde a descoperit și de unde a copiat zeci de

mii de izvoare istorice despre trecutul românilor și al popoarelor vecine (secolele XV – XIX);

- Cu finalități declarate de cercetare științifică, de editare de izvoare istorice, de elaborare și de publicare de contribuții istoriografice referitoare la trecutul românesc, a popoarelor vecine românilor, la colaborarea / luptele dintre români și vecini, N. Iorga a înființat și a sprijinit intens activitatea unor instituții: Institutul de Studii Sud-Est Europene – București (fondat: 1914), Școala Superioară Românească de la Paris (fondată: 1922, Fontenay-aux-Roses), Casa Românească din Veneția – Italia (fondată: 1930), Institutul de Istorie Universală – București (fondat: 1937);

- N. Iorga a participat activ la organizarea și desfășurarea unor congrese științifice internaționale de istorie, de bizantinistică, de orientologică, de artă etc., unde a prezentat comunicări importante, cu tematică diversă, publicate în *Actele* acestor reuniuni științifice sau în periodice celebre românești, europene, nord-americane;

Nicolae Iorga (1871- 1940)

- N. Iorga a elaborat și a publicat **1.250 de cărți și aprox. 25.000** de prezentări de carte, recenzii, articole, studii, conform bilanțului provizoriu, aproape exhaustiv, întocmit de Barbu Theodorescu, cel mai informat și mai exigent bio-bibliograf al Magistrului său;

- Cele mai importante **contribuții** elaborate și tipărite de N. Iorga:

- *Acte și fragmente cu privire la istoria românilor*, vol. I - III, 1895 - 1897, București;
- Colecția *Eudoxiu de Hurmuzaki*, vol. editate de **N. Iorga**: vol. X - XI - XII - XIV - XV / 1897 - 1900 -1903 - 1911 - 1915 - 1916 - 1936, *cu documente adunate, adnotate și publicate de N. Iorga*;
- *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. I - XXXI, 1901 - 1916, București;
- *Documente și cercetări asupra istoriei financiare și economice a Principatelor Române*, București, 1900;

- *Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea*, 3 vol., București, 1901;

- *Istoria lui Mihai Viteazul pentru poporul românesc*, București, 1901;

- *Istoria lui Ștefan cel Mare*, București, 1904;

- *Istoria literaturii religioase a românilor până la 1688*, București, 1904;

- *Geschichte des rumänischen Volkes*, 2 vol., Gotha, 1905;

- *Neamul românesc din Ardeal și Țara Ungurească*, 2 vol., București, 1906;

- *The Byzantin Empire*, London, 1907;

- *Geschichte des osmanischen Reiches*, vol. I - V, Gotha, 1908 - 1913;

- *Istoria literaturii românești în veacul al XIX-lea - de la 1821 înainte. În legătură cu dezvoltarea culturală a neamului*, vol. I - III, 1907 - 1909, București;

- *Istoria Bisericii Românești*, vol. I - III, 1907 - 1909, Vălenii de Munte;

- *Istoria Armatei Românești*, vol. I - II, 1910 - 1919, Vălenii de Munte;

- *România, vecinii săi și chestiunea Orientului*, 1912, Vălenii de Munte;

- *Istoria Statelor Balcanice în epoca modernă*, 1913, Vălenii de Munte; traducere franceză, 1914, Bucarest;

- *Constantin Brâncoveanu*, 1914, Vălenii de Munte;

- *Valoarea politică a lui Constantin Brâncoveanu*, 1914, Vălenii de Munte;

- *Viața și domnia lui Constantin Vodă Brâncoveanu*, 1914, București;

- *Istoria comerțului românesc*, vol. I - II, 1915 - 1916, Vălenii de Munte; ed. II, 1925, București;

- *Istoria războiului balcanic*, 1915, Vălenii de Munte;

- *Istoria Românilor din Ardeal și Ungaria*, vol. I - II, 1915 - 1916, București;

- *Histoire des Roumains de Transylvanie et de Hongrie*, vol. I - II, 1915 - 1916, Bucarest;

- *Histoire des Roumains de Bucovine*, 1917, Iassy;

- *Istoria Românilor prin călători*, vol. I - II - III, 1920 - 1921 - 1922, București;

- *Papi și Împărați*, 1921, București;

- *State și Dinastii*, 1922, București;

- *Politica externă a regelui Carol*, 1923, București;

- *Essai de synthèse de l'histoire de l'humanité*, vol. I - II - III - IV, 1926 - 1927 - 1928, Paris;

- *Istoria literaturii românești*, vol. I - III, 1925 - 1933, București;

- *Cărți reprezentative în viața omenirii*, vol. I - II - III - IV, 1924 - 1928 - 1929 - 1930, București;

- *Memorii*, vol. I - VII, 1931 - 1932 - 1935 - 1939, București;

- *Generalități cu privire la studiile istorice*, 1933, 1944, București;

- *Oameni cari au fost*, vol. I - IV, 1934 - 1939, București;

- *Istoria literaturii românești contemporane*, vol. I - II, 1934, București;

- *Istoria lui Mihai Viteazul*, 2 vol., 1935;

- *La Place des Roumains dans l'histoire universelle*; vol. I - II - III, 1935 - 1936, Bucarest;

Savantul Nicolae Iorga la masa de lucru

- *Istoria Românilor*, vol. I - X, 1936 - 1939, București;
- *Histoire des Roumains et de Roumanité orientale*, vol. I - X, 1936 - 1945, Bucarest;
- *Poporul Român și marea*, 1938, Vălenii de Munte;
- *Discursuri parlamentare*, vol. I - II, 1939 - 1940, București;
- *Istoria Bucureștilor*, 1939, București;
- *Istoria Comerțului cu Orientul*, 1939, București;
- *Études byzantines*, vol. I - II, 1939 - 1940, Bucarest;
- *Reflections sur la „Questions de Transylvanie”*, 1940, Bucarest;

6. ACTIVITATEA POLITICĂ (1906 - 1940)

- În 1887, N. Iorga a intrat în contact și a promovat ideile socialiste ale lui Karl Marx și Friedrich Engels;
- În 1906, a participat la Congresul Partidului Conservator de la București, unde a susținut primul discurs politic important;
- În perioada 1907-1910, N. Iorga a organizat întruniri politice cu intelectuali, cărturari, studenți, țărani etc. pentru a prezenta programul politic al viitorului său partid politic;
- Mai 1907 – N. Iorga a fost ales *deputat* de Brăila în Parlamentul României, începând astfel o impresionantă carieră politică; 12 iunie 1907: a susținut prima sa cuvântare de la tribuna Camerei Deputaților, vorbind în numele țărănimii fără drepturi politice și solicitând hotărât și vehement amnistierea țărănilor arestați în timpul Răscoalei din 1907;
- 23-25 aprilie 1910, Congresul de constituire a *Partidului Naționalist-Democrat*, în frunte cu N. Iorga și A.C. Cuza; a adoptat un program politic, economic, social, educațional, cultural etc. cu 49 de puncte, de esență conservator-junimistă, adresat intelectualilor și populației cu venituri mici și mijlocii de la orașe și sate; *președinte*: N. Iorga și A.C. Cuza (1910-1920); N. Iorga (1920-1940); organ de presă: *Neamul Românesc* (1906-1940);
- Noiembrie 1912 – N. Iorga a fost reales *deputat* de Brăila;
- 9 decembrie 1919 - iulie 1920: N. Iorga a fost *președintele* Camerei Deputaților a României Mari;
- În perioada 1918-1920 s-au accentuat divergențele politice, ideologice, sociale, culturale, economice, personale între N. Iorga și A.C. Cuza, co-președinții PN-D; în 1920 A.C. Cuza a părăsit PN-D; din 1923 au început divergențele politico-ideologice ale lui N. Iorga cu *Liga Apărării Naționale Creștine (LANC)*, condusă de A.C. Cuza – C.Z. Codreanu;

- Aprilie 1931 - mai 1932: N. Iorga a fost *prim-ministru* al guvernului de uniune politică națională și ministru al Instrucțiunii Publice;
- În 1932 N. Iorga a devenit *senator de drept*;
- 1939 - președintele Senatului;
- În 1938-1940 N. Iorga a fost *consilier regal*, numit de către regele Carol II, participând la Consiile de Coroană din acei ani;
- În perioada 1938-1940 conflictul între N. Iorga și partidul de extremă dreapta, Garda de Fier (cu membrii numiți legionari sau gardiști, conduși de Corneliu Zelea Codreanu, apoi de Horia Sima, ghidați ideologic de A.C. Cuza) s-a acutizat continuu, devenind tot mai grav; gardiștii l-au amenințat de mai multe ori cu moartea pe marele istoric;
- În septembrie 1940 generalul Ion Antonescu și gardiștii au ajuns la conducerea României; astfel, pericolul legionar la adresa lui N. Iorga a devenit foarte mare; spectrul unei răzbușări fizice legionare față de N. Iorga se conturează cu repeziciune;
- La 27 noiembrie 1940 N. Iorga a fost luat cu forța de la vila sa din Sinaia, de o echipă de legionari și ucis mișelește în drum spre București, la marginea Com. Strejnicu, Jud. Prahova;

7. ACTIVITATEA CULTURALĂ

- În 1907 N. Iorga a cumpărat o casă la Vălenii de Munte, Jud. Prahova, unde va organiza Universitatea de vară, în cadrul căreia se vor desfășura, din 1908, cursuri și conferințe de popularizare a istoriei, culturii și civilizației românești, a relațiilor românilor cu popoarele vecine;
- La 10 iunie 1907 a fost ales membru al Comitetului de conducere al Ligii Culturale, pe care o va îndruma și o va sprijini până la moartea sa tragică din noiembrie 1940;
- N. Iorga a făcut anual donații de cărți pentru dotarea bibliotecilor populare orășenești, mijloc de răspândire și de consolidare a românismului în spațiul pan-românesc;
- N. Iorga a colaborat, continuu și eficient, cu asociația transilvăneană culturală ASTRA;
- La propunerile directe și insistente ale lui N. Iorga, au fost organizate și introduse în circuitul cultural-educativ românesc statui ale unor personalități istorice, politice, culturale etc. românești, muzee de istorie / de literatură / etc., case memoriale, biblioteci, cămine culturale etc.;
- N. Iorga a susținut conferințe istorico-culturale la: Ateneul Român – București (din 1897), Radio România – București (din 1932), Institutul Italian de cultură – București, Institutul Francez – București, Școala de Misionare – Vălenii de Munte, instituții culturale din diferite orașe ale României Mari;

8. ACTIVITATEA ZIARISTICĂ (1888 - 1940)

- N. Iorga a publicat de la 17 ani, din 1888, diferite recenzii, prezentări de cărți, analize literare, științifice, politice, culturale, articole diverse, evocări, rememorări etc. în ziarele, revistele și publicațiile vremii: *Convorbiri Literare*, *Lupta*, *Era Nouă*, *Arhiva*, *Curierul Românesc*, *Timpul*, *Revista Nouă* etc.;

- În 1899 N. Iorga a publicat articole polemice – pamflete la adresa unor persoane fără valoare profesională-morală și aspecte negative din instituțiile culturale, științifice și de învățământ românești: false valori, forme fără fond, copierea elementelor apusene, promovarea nulităților etc. – în ziarele *L'Independance Roumaine*, *Universul*, adunate și publicate ulterior în volum;

- La 10 mai 1906 a apărut la București primul număr al ziarului *Neamul Românesc*, director N. Iorga, în care, periodic, s-au publicat articole cu caracter politic, istoric, cultural, național, pentru promovarea independenței, demnității naționale, limbii, culturii și civilizației românești din spațiul istoric pan-românesc, pentru sprijinirea românilor din Basarabia, Bucovina, Transilvania, Banat, apoi, din 1918, pentru consolidarea României Mari;

- N. Iorga a editat și a condus, în diverse perioade, diferite ziare și reviste: *Neamul Românesc* (1906-1940), *Revista Istorică* (1915-1940), *Revue Historique du Sud-Est Européen* (1924-1940), *Floarea darurilor* (1907), *Semănătorul* (1905-1906), *Drum Drept* (1913), *Cuget clar* (1936-1940) etc.;

- În întreaga sa activitate ziaristică, de peste jumătate de secol, N. Iorga a scris și a publicat peste 25.000 de articole, în medie 2 articole pe zi; N. Iorga a fost cel mai prolific ziarist român al timpurilor moderne și contemporane, putând fi denumit și „*omul-ziar*”;

9. ACTIVITATEA LITERARĂ

- N. Iorga a dovedit un deosebit *talent literar*, scriind piese de teatru, poezii, proză, relatări de călătorie, memorialistică, comemorare, cugetări etc.;
- **Teatru:**
 - *Mihai Viteazul* – dramă, 1911;
 - *Învieră lui Ștefan Vodă* – dramă, 1911;
 - *Constantin Brâncoveanu* – dramă, 1914;
 - *Cantemir Bătrânul* – dramă, 1920;
 - *Un domn pribeag* – 1920;
 - *Moartea lui Alexandru* – dramă, 1939;
 - *Trei drame* – 1924;
 - *Iisus* – dramă, 1925;
 - *Vagabondul* – dramă, 1940;
 - *Sfântul Francisc* – dramă, 1930; etc.;

Academicianul Nicolae Iorga

- **Proză:**
- *Povestea unui băiat de țară;*
- *Pagini literare;*
- *Cronicari și cronici;*

- **Poezie:**
- *Brad Bătrân, 1940;*
- *Poezii (1890 - 1893), 1893;*
- *Din Opera Poetică a lui N. Iorga, 1921;*
- *Toate Poeziile lui N. Iorga, 1939;*

- **Relatări de călătorie:**
- *Pe drumuri depărtate, 1904;*
- *Drumuri și orașe din România, 1904;*
- *Țara mea, România, 1919;*
- *Prin Bulgaria la Constantinopole, 1907;*
- *Note de drum: Germania, Elveția, Italia, Franța, 1913;*
- *Primele mele drumuri italiene, 1936, București;*

- **Memorialistică - comemorare:**
- *Oameni cari au fost, 1934;*
- *O luptă literară, 1914 - 1916;*
- *Doi ani de restaurație;*
- *Orizonturile mele: O viață de om, așa cum a fost, 3 vol., 1934;*
- *Supt trei regi, 1932, București;*
- *Memorii, vol. I - V; 1931 - 1932, București;*

- **Învățători:**
- *Cugetări, 1911;*
- *Sfaturi pe întineric, 1936 - 1939;*

10. TRAGICUL SFÂRȘIT

- La 6 septembrie 1940 generalul Ion Antonescu și gardiștii au ajuns la conducerea României, după abdicarea și fuga ex-regelui Carol II; astfel, pericolul legionar la adresa lui N. Iorga a devenit foarte mare; posibilitatea unei război fizice legionare față de N. Iorga devine evidentă;

- La 27 noiembrie 1940 N. Iorga a fost luat cu forța de la vila sa din Sinaia de o echipă legionară a morții și ucis mișelește în drum spre București, la marginea Com. Strejnicu, Jud. Prahova; corpul neînsuflețit al lui N. Iorga „zăcea în miriște, cu fața în sus, ciuruit de gloanțe, cu capul descoperit, cu mâna dreaptă depărtată de corp și degetele împreunate pentru închinăciune. Și a fost asasinat devreme în timpul nopții, cerul dimineții găsindu-l învăluit în giulgiul gros de brumă. (...) Moartea a fost violentă. Ea se datorește unor plăgi, prin armă de foc, ale capului și trunchiului, cu distrugerea creierului și hemoragie internă” – **Raportul de autopsie** al cadavrului istoricului;

- 29 noiembrie 1940, ora 14: înmormântarea lui N. Iorga la Cimitirul „Bellu” din București;

- Prevestiri ale morții violente și tragice: *Cugetări, 1911: „Recunoștința posterității – un giulgiu de aur peste trupul celui asasinat”;* poezia *Brad bătrân*, noiembrie 1940, poezie auto-biografică:

„Au fost tăind un brad bătrân
Fiindcă făcea prea multă umbră
Și-atuncea din pădurea sumbră
Se auzi un glas păgân: ...

*Moșneagul stând pe culme drept
A fost la drum o călăuză
Și-n vremea aspră și hursuză
El cu furtunile-a dat piept.*

*Folos aduse cât fu viu,
Ci mort acuma când se duce
Ce alta poate-a vă aduce,
Decât doar încă un sicriu?”.*

Nicolae Iorga – savantul jovial

11. POSTERITATEA: IORGA DUPĂ IORGA – ECOURI LIVREȘTI

Despre N. Iorga s-au scris, începând cu decembrie 1889 până astăzi, mii de prezentări, recenzii, articole, studii, cărți. Cele mai importante titluri:

- Alexandrescu - Dersca - Bulgaru, Maria - Matilda, *Nicolae Iorga - a Romanian Historian of the Ottoman Empire*, Bucharest, PHASRR, 1972, 191 p.;
- *Asasinatele de la Jilava..., Snagov și Strejnicul*, 26 - 27 noiembrie 1940, ediția a II-a, Editura SCRIPTA, București, 1992;
- Lazarovici Silvia, „*Iorga Nicolae*”, în idem, *Scriitori și publiciști botoșăneni. Dicționar bibliografic*, ediția a II-a revizuită și adăugită, Editura Agata, Botoșani, 2015, pp. 274 - 286;
- Lăudat Ion D., *Nicolae Iorga. Evocări*, Editura Junimea, Iași, 1976, 90 p.;
- Mihăilescu Florin, *N. Iorga interpretat de...*, Editura Eminescu, București, 1979, 399 p.;
- Nagy - Talavera Nicholas M., *Nicolae Iorga. A Bibliography*, The Center for Romanian Studies, Iași - Oxford - Portland, 1998, 543 p.;
- Netea Vasile, *Nicolae Iorga, 1871 - 1940. Monographie*, Editions Meridiane, Bucarest, 1971, 140 p.;
- *Nicolae Iorga - istoric al Bizanțului*, EARSR, București, 1971;
- *Nicolae Iorga - Omul și Opera*, Editura Junimea, Iași, 1971, 233 p.;
- *Nicolae Iorga 1871 - 1940. Studii și documente*, vol. I - XI, 2001 - 2011, București;
- *Nicolae Iorga. L'homme et l'oeuvre*, recueil édité par D.M. Pippidi, Bucarest, EARSR, 1972, 414 p.;

- Râpeanu Valeriu, *Cultură și Istorie*, vol. II, N. Iorga, Editura Cartea Românească, București, 1981, pp. 5-123;
- Râpeanu Valeriu, *Cultură și Istorie*, vol. III, N. Iorga, Editura Cartea Românească, București, 1989, pp. 3-108;
- Râpeanu Valeriu, *Nicolae Iorga - Mircea Eliade - Nae Ionescu*, Editura Arte Grafică, 1993, 247 p.;
- Râpeanu Valeriu, *Nicolae Iorga, 1940 - 1947*, vol. I - II, Editura Gramar, București, 2002;
- Stoian Mihai, *Moartea unui savant: N. Iorga*, Editura Eminescu, București, 1975, 248 p.;
- Theodorescu Barbu, *Nicolae Iorga*, Editura Tineretului, București, 1968, 382 p. + 63 fotografii;
- Theodorescu Barbu, *Nicolae Iorga (1871 - 1940)*, vol. I, Editura Științifică și Enciclopedică - Editura Militară, București, 1976, 576 p.;
- Țurlea Petre, *Nicolae Iorga în viața politică a României*, Editura Enciclopedică, București, 1991, 402 p.;
- Zamfirescu Dan, *N. Iorga. Etape către o monografie*, Editura Eminescu, București, 1981;
- Zub Alexandru, *N. Iorga. Studii și note istoriografice*, Muzeul Brăilei - Editura Istros, Brăila, 2012, 334 p.;

12. POSTERITATEA: IORGA DUPĂ IORGA – FAMILIA

- Nicolae Iorga a avut unsprezece copii, dar unii dintre ei au murit la vârste fragede. Fiicele sale cunoscute au fost: Florica Chirescu, Magdalena, Liliana și Alina. Dintre ele, Magdalena, care s-a bucurat de o carieră de succes în pictură, și-a stabilit familia în Italia. Singurul copil care s-a axat pe domeniul istoriei, cunoscută pentru reeditarea cărților tatălului ei și pentru contribuțiile ca sculptor, a fost Liliana Iorga. Ea s-a măritat cu istoricul Dionisie Pippidi în 1943. Alina a devenit soția unui jurist argentinian, Francisco P. Laplaza. Unul din fii, Mircea, s-a căsătorit cu una din fiicele familiei Știrbei, apoi cu Mihaela Bohățel, o artistocrată transilvăneană, descendentă a clanului Lemeni și a magnatului medieval Johannes Benkner. De profesie inginer, Mircea N. Iorga a fost directorul Colegiului Tehnic Energetic din București, la sfârșitul anilor '30. Un alt fiu, Ștefan N. Iorga, a fost scriitor, susținător al mișcării *Cuget Clar*, ulterior medic. Nepoata lui Iorga, Micaella Filitti, care a lucrat ca funcționar public în anii '30 - '40, a fugit din România comunistă și s-a stabilit în Franța. Printre descendenții săi se numără istoricul Andrei Pippidi, fiul lui Dionisie, principalul editor al scrierilor lui Iorga. Andrei Pippidi a prefațat și colecții ale corespondenței lui Iorga, a publicat o sinteză biografică despre bunicul său. Andrei Pippidi este căsătorit cu politologul Alina Mungiu, sora regizorului Cristian Mungiu.

PAGINA LIRICĂ

Paula Romanescu

Notă: Paula Romanescu, poetă de limba română și franceză – poezii pline de sensibilitate, atât în franceză, cât și ediții bilingve româno-franceze; redevabilă traducătoare în și din franceză (peste 30 de volume apărute, cu traduceri din: Eminescu, Blaga, Arghezi, Caragiale, Omar Khayyam, Apollinaire, Paul Verlaine ș.a.); membră a Uniunii Scriitorilor din România; deține Meritul Cultural în Grad de Cavalier *De L'Académie Européenne des Sciences, des Lettres et des Arts*; fost președinte al Ligii de Cooperare Culturală și Științifică România-Franța;

DIALOG

- Doamne, de ce Cuvântul prima minune-a Ta?
- Haosul exista deja.
- *Seigneur, pourquoi le Verbe Votre tout premier choix?*
- *Le chaos dominait déjà...*
- Și apoi de ce omul – miez de lumină-n noapte?
- O, n-ai aflat ce-nseamnă marea singurătate...
- *Pourquoi l'homme - étincelle dans la nuit sans voie?*
- *Du mot « la solitude » en connais-tu le poids?*
- Eram copil, o, Doamne, sub cerul Tău, înaltul.
- La fel și-acum, doar învelișul altul.
- *J'étais enfant, Seigneur, hier encore sous Vos cieux.*
- *Tu l'es toujours, l'habit a changé un petit peu...*
- Cum de ai dat făpturii de lut un suflet pur?
- Pulberea se-nalță mai lesne în azur.
- *Pourquoi à l'homme de boue une âme tellement pure?*
- *La poussière se lève bien haut au ciel d'azur.*
- Doamne, de-aș înțelege taina, lumina Ta!
- Să-ncepem cu-nceputul !
- Aaaaaah !...
- *Vous rejoindre, Seigneur, comment trouver la voie ?*
- *Commençons par le commencement !*
- Aaaaah!
- E pentru-ntâia oară că stăm și noi la sfat.
- Eu te-am chemat întruna dar tu te-ai depărtat.
- *C'est pour la première fois qu'on se parle en amis.*
- *C'était le temps, vois-tu, on est tous deux ici...*
- Ți-am îngânat Cuvântul luând din lumină versul.
- Ai aflat pân' la urmă care-i e vieții sensul?
- *J'ai barbouillé Ton Verbe de lumière, de silence.*
- *La vie qu'on te donna, en connais-tu le sens?*
- Femeia, ah, femeia și măruț interzis...
- Cu fiece cădere simți dor de Paradis.
- *La femme, la douce femme avec sa pomme ravie...*
- *Plus tu en rêves, plus ta faim s'agrandit.*
- Știu de luceferi care se plâng de nemurire.
- E ademenitoare secunda de iubire.
- *On dit que les étoiles ont mare d'éternité.*
- *Le mensonge de l'amour est souvent tellement vrai.*
- Din carnea mea, o, Doamne, viață am ivit.
- Trufia omenească e fără de sfârșit.
- *De la vie j'en ai donné aussi, juste de ma chair!*
- *La fierté humaine n'a pas de bornes sur terre.*
- Pe drumul de Golgota plini de amar mi-s anii.
- Să nu-ndrăznești să-mi vii cu *lamma sabacthani!*
- *Sur tous les Golgotha traînent mes années meurtries.*
- *Oserais-tu me rappeler le cri : Eli, Eli?!*
- Și totuși crima aceea la care-ai consimțit?...
- N-ai priceput nimic chiar, biet lut însuflețit !
- *Et pourtant ce crime-là par Vous-même approuvé...*
- *Tu n'as rien compris, pauvre terre animée!*
- Eu nu mi-aș fi dat fiul nici pentru tot pământul !
- Începi oare-a pricepe amaru-mi, necuvântul ?
- *Je n'aurais pas donné mon fils pour toute la terre!*
- *Comprendras-tu enfin mon silence, mon mystère ?*
- Înalt spre Tine rugă când inima îmi plânge.
- Prea mare e furtuna-n oceanul tău de sânge.
- *Je ne lève des prières que lorsque mon âme pleure.*
- *L'océan de ton sang est trop vaste pour le cœur.*
- Pământul, ah, pământul din care sunt mă doare.
- Durerea ta preschimbă-n cânt liniști grăitoare.
- *La terre que je suis me brûle incessamment.*
- *De ton chagrin se lève des silences couleur chant.*
- Te caut fără preget din zori până-n apus.
- De nu mă afli-n tine e că altunde nu-s.
- *Je Vous cherche sans cesse dès l'aube au coucher.*
- *C'est au fond de toi-même que tu dois me chercher.*

REBELUL ALTER-EGO *

- Îmi e gândul lumină, clară măsură, normă.
- Doar inima-i în stare să-i dea iubirii formă.
- În primăveri mi-e dorul înflorită auroră.
- Dar iernile? Dar teama de neștiuta oră ?
- Albul zăpezii-i fagur din liniștile-stup.
- Cât de adânc tăișul urletului de lup...
- Flăcări zglobii în noapte ca într-un dans se prind.
- Când focul geme-n vatră, lemnul e suferind...
- Cât de limpede cerul în 'naltul car de soare!
- O, ploaia cea de vară, mireasma-i de răcoare...
- Ce cântec de lumină – frunzișul toamnelor!
- O, cenușiul țipăt – șirul cocoarelor...
- Din miezul nopții mele cresc râurile-amiezii.
- « De ce-aș fi trist? Și totuși... »..., parcă spunea Arghezi...
- Mi-e lacrima lumină strivită între gene.
- Strivită?! Deci lumina e strop de plâns pesemne...
- Și plâns, și cânt, și zâmbet cu fulgerări de ură.
- Atunci, lumina totuși nu e sfântă măsură...
- Ba e măsură normei și strop de vis curat.
- În ce normă se-nscrie plânsul nemăsurat?
- Aș fi vrut înflorire să-mi fie viața-ntreagă.
- Pomul sub cer rodește nu cere să-nteleagă.
- Aș fi vrut să fiu verii spic de grâu auriu.
- De seceriș la vreme toate spicele știu.
- Aș fi vrut să-i fiu toamnei fruct de ger neatins.
- N-ai fi aflat căderea în alb târziul nins...

- M-aș vrea în vatra lumii flacăra jucăușă.
- Orice ardere ajunge-n vatra vremii cenușă.
- Aș fi vrut să fiu zilei doar răsărit de soare.
- N-ai fi aflat de taina stelelor căzătoare.
- Aș fi vrut să fiu steaua polară – călăuză
Celor pierduți în larguri... – Sunt stele și în spuză.
- Aș fi vrut să fiu cântec de pasăre măiastră.
- O, limpedea tăcere a cerului, albastră...
- Aș fi vrut să fiu zborul înalt, fără hotar...
- Spre ce ? Rostul plecării e de-a te-ntoarce iar.
- Întoarcerea ?! ca apa, mereu în chip de nor ?
- Altfel cum la obârșii să redevii izvor !
- Cum, Doamne, învățat-ai și-acest vers românesc ?
- E-mbietoare umbra de cuvânt omenesc.
- Aș fi vrut să fiu leagăn cocorilor în 'nalt.
- Leagăn le este truda spre țărnul celălalt.
- Cum ? Leagănul și truda sunt zborului totuna ?
- Nu tihna, neodihna dă trudei-zbor măsura.
- Aș fi vrut să fiu vântul ce-adie prin poieni.
- De vântul de la poluri i-ai întrebat pe reni ?
- Dar Tu ești doar lumină, cum scrie-n Marea Carte.
- De nu-i sculptată-n umbră, lumina-i nimb de moarte...
- Ce greu pe-un *alter ego* să-l pricepi reușești...
- Doar de ignori lumina din umbra care ești...

- Din volumul *Ecoul Umbrelor / L'écho des ombres*, ed. Dorotea, 2011, București

CÂND STRĂLUCE NEAUA

Doamne, de-o să vină
Odată și ceasul
Razei mergătoare
Unde cată magii!

Pe sub cer popasul
Orelor astrale
Pună-n cântec glasul
Ocotit de steaua
Vremii-n care brazii
Iernii-i dau onorul
Când străluce neaua
Iar lumină-i Dorul.

COLINDĂTORI

Colindători vin să vestească
An nou și bun cu sănătate,
Timpul să pună, între toate,
Inimii haină-mpărătească.

Ducă-se pe pustii urâtul
Unde-a-nțărcat iadul mărtoaga !
Viața să-și afle începutul
Atunci când se anunță graba
Luminii să ne-ajungă-n ceasul
Milostivirii cerești
Cât încă ninge sub ferești...

CALEA LACTEE

Calea Lactee, marea promenadă
A lumilor de miliarde stele
Deschide cale sferelor rebele
Căroră noi – atomii gânditori
Le-mprumutăm luminile privirii,
Luminile din flacăra iubirii,
Luminile din gând, tăcere, ger,
Pentru-a aprinde-n nopți de lerui-ler,
În nopțile albite de nesomn,
Luminile condiției de om.
Calea Lactee n-ar avea lumină
De n-am fi noi – atomii gânditori,
Atât de mici, atât de mari,
Eterni și pieritori.

De veghe la steaua –
Grafică de Adina ROMANESCU

POVESTE DE IARNĂ

Pentru a câta oară
își pune iarna salbe
și globuri rotitoare
c-o stea în vârful de brad,
când în adânc de ceruri
aceleași stele ard
iar pre pământ e clinchet
de clopoței – flori dalbe?

Cât alb! Peste grădină
risipă de tăcere.
Într-un vacarm de liniști
aud crescând Cuvântul
pe fila fără pată –
Mesia de lumină.
Întunecimea toată
se pierde ca și cum
nu ar fi fost nicicând.
O rază (ori un cânt?)
mi-arată
neîncepută cale
cu „n-a fost niciodată
un mai statornic drum...”

Să plec?
Acum?!

UN VEAC DE LA NAȘTEREA PATRIARHULUI TEOCTIST ARĂPAȘU

Evenimente omagiale în județul Botoșani

P.F. Patriarh TEOCTIST – blândețe,
înțelepciune și credință

7 sept. 2015: în satele Victoria și Tocileni, com. Stăuceni

Cu prilejul centenarului nașterii Patriarhului Teoctist, în biserica satului Victoria, ctitorie a patriarhului, a avut loc un simpozion la care au participat ierarhi, preoți, autorități locale și centrale și credincioși ai locului.

Părintele profesor Daniel Dascălu, directorul Seminarului Teologic Ortodox Liceal "Sfântul Gheorghe" din Botoșani, a prezentat elemente esențiale ale biografiei Părintelui Patriarh Teoctist. PS Părinte Emilian Lovișteanu, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Râmnicului, cunoscându-l personal, a conturat chipul luminos al celui de-al cincilea Patriarh al României: "L-am cunoscut puțin, dar l-am considerat fiind un părinte bun, cu un chip luminos, cu multă dragoste față de oameni și față de slujitori, după modelul Sfântului Ierarh Nicolae. Spune Mântuitorul Hristos că păstorul cel bun își pune viața pentru oile sale. Părintele Patriarh Teoctist, în cei peste 50 de ani de slujire arhierescă, tocmai acest lucru a făcut, punându-și viața pentru cei pe care îi păstora. A știut să păstorească cu multă înțelepciune și să pună în valoare darurile pe care le-a primit de la Dumnezeu și darurile moștenite de la părinții săi trupești. Atât în vremurile de constrângere, în anii comunismului, cât și în anii de libertate, Părintele Patriarh Teoctist a știut să conducă Biserica, pentru ca slujitorii și credincioșii să poată să-și îndeplinească misiunea". După discursurile autorităților, a luat cuvântul părintele prof. univ. dr. Ion Vicovan, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Iași, referindu-se la vremea când viitorul patriarh Teoctist a arhipăstorit Mitropolia Moldovei și Sucevei: "Experiența acumulată în anii lungi de viață și înțelepciunea nativă pe care a

Notă microbiografică: Vrednicul de pomenire Teoctist Arăpașu a văzut lumina pământească la 7 februarie 1915, în satul Tocileni, comuna Bălușeni, județul Botoșani, din părinții Dumitru și Marghioala, fiind al zecelea copil din cei unsprezece născuți în această familie de gospodari moldoveni. În anul 1931 este admis în rândul fraților-elevi la Seminarul Teologic Monahal de la Mănăstirea Cernica. În 1935, la 6 august, depune voturile monahale la Mănăstirea Bistrița, primind numele de Teoctist. Între anii 1940-1944, urmează cursurile Facultății de Teologie a Universității din București. În 1945 obține licența în Teologie, cu calificativul "Magna cum laude". În 1945, 25 martie, este hirotonit ieromonah la Catedrala Mitropolitană din Iași. În anul 1950, la 28 februarie – la propunerea patriarhului Justinian Marina – este ales de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, Episcop Vicar Patriarhal. În perioada 1950-1954 activează ca rector al Institutului Teologic din București. Din 1962 și până în septembrie 1977 a îndeplinit mai multe demnități: ca episcop al Aradului, Ienopolei și Hălmgagiului, a fost numit de Sfântul Sinod ca locum tenens al Episcopiei Oradiei, iar din septembrie 1977 și până în octombrie 1986 a fost arhiepiscop al Iașilor și Mitropolit al Moldovei și Sucevei. La 9 noiembrie 1986 a fost ales Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Ungro-Vlahiei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. În 1999, între 7-9 mai, primește vizita Papei Ioan Paul al II-lea. Patriarhul Teoctist Arăpașu s-a stins din viața pământească în ziua de 30 iulie 2007, despărțindu-se de pământul binecuvântat al patriei și al Bisericii străbune, pe care le-a iubit, deopotrivă.

moștenit-o în special de la mama sa, pe care o evoca adesea, l-au ajutat pe Părintele Patriarh Teoctist să împlinescă cuvântul scripturistic «Fiți înțelepți ca șerpilor și blânzi ca porumbeii». În martie 1978, la doar câteva luni de la instalarea sa ca Mitropolit al Moldovei și Sucevei, a făcut în două rânduri adrese destul de ferme la Departamentul Cultelor de atunci, rugându-l pe Ion Roșianu, șeful departamentului, să aprobe continuarea din fondurile proprii a șantierelor începute, care erau în pericol. Amintesc faptul că în acea perioadă erau 15 importante șantiere deschise, pe care le-a continuat cu sume importante, cu osteneală foarte multă, cu răbdare, cu vizite la fața locului (într-adevăr, am constatat și eu, personal, această zbatere a patriarhului, într-unul din concediile petrecute, prin verile anilor '80, la mănăstirile din zona Neamțului: întâmplarea a făcut să mă întâlnesc, aproape zilnic, la câte una din mănăstirile pe care le vizitam – Văratec, Agapia, Secu, Sihăstria, Neamț etc. – astfel încât fetițele mele, pe atunci de vârstă preșcolară, exclamau cu bucurie: "Tăticule, iar ne-ntâlnim cu patriarhul!" – Patriarhul Teoctist, ca un părinte iubitor, le-a chemat la el și le-a dăruit iconițe și cruciulițe; bineînțeles, patriarhul, însoțit de o echipă de specialiști, vizita șantierele de restaurare a acelor așezăminte monahale, n.n. P.M.I.). Deasemenea, n-a lăsat deoparte nici activitatea culturală publicistică. Chiar în anul 1978, a publicat mai întâi un studiu foarte amplu, dezvoltat ulterior într-o monografie, închinat marelui Mitropolit Iacob Putneanu. De asemenea, în timpul arhipăstoririi la Iași ca mitropolit, a ținut multe cuvântări, predici, a scris prefețe – în total 91".

Părintele profesor Grigore Diaconu a amintit despre etapele ridicării bisericii din

Victoria – ctitorie a Patriarhului Teoctist. La încheierea simpozionului, IPS Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, a remarcat una din preocupările principale ale Părintelui Patriarh Teoctist, aceea de a ridica și restaura biserici: "A înțeles faptul că a zidi biserici este lucrul cel mai important, atât pentru arhierii, cât și pentru preoți. În biserica zidită, construită, consolidată, restaurată, vin mulți credincioși, care aud cuvântul lui Dumnezeu, întărindu-se sufletește și trăind mai frumos în viața de familie și de societate. Dumnezeu să-l odihnească pe vrednicul de pomenire Patriarh Teoctist, iar dumneavoastră, cei din satul natal, să aveți tot timpul în suflet bucuria și mulțumirea că din rândurile dumnea-voastră a răsărit această floare înmiresmată a Bisericii noastre. (...) actualul Părinte Patriarh Daniel amintește adesea despre anumite cuvinte și povești ale Patriarhului Teoctist și a reușit să găsească o anumită direcție în lucrarea patriarhală a Preafericirii Sale tocmai inspirându-se din lucrarea predecesorului său".

S-a mers apoi la mormântul părinților: Dumitru și Marghioala, ai vrednicului de pomenire ierarh, unde s-a oficiat o slujbă de pomenire. La sfârșitul împreună-lucrării duhovnicești, s-a vizitat Casa Memorială Patriarhul Teoctist, din satul natal, Tocileni.

(Grupaj selectiv de texte preluate din ziarul "Lumina" – Ediția de Moldova – din 8 sept. 2015, cu aportul pr. prof. Grigore Diaconu)

Ctitorie a Patriarhului Teoctist – Biserica din satul Victoria, com. Stăuceni, jud. Botoșani

pr. prof. Grigore Diaconu susținând expunerea prezentată în cadrul simpozionului

IPS Mitropolit Teofan al Moldovei și Bucovinei vorbind despre Patriarhul Teoctist

Soborul de înalți prelați, în frunte cu IPS Mitropolit Teofan al Moldovei și Bucovinei, oficiind slujba de pomenire la mormântul părinților Patriarhului Teoctist: Dumitru și Marghioala

Tineri din satul Tocileni, în frumoasele costume naționale, în fața Casei Memoriale Patriarhul Teoctist Arăpașu

IPS Mitropolit Teofan rostind un cuvânt de învățătură din cerdacul casei memoriale

8 nov. 2015: sfințirea bisericii noi a Mănăstirii Zosin-Bălușeni

Tot în cadrul manifestărilor dedicate Centenarului nașterii Patriarhului Teoctist putem încadra și excepționalul eveniment bisericesc ce a avut loc în comuna natală a patriarhului Teoctist, Bălușeni, prin sfințirea noii biserici a Mănăstirii Zosin-Bălușeni, ansamblu de construcții monastice ce vin să dea o nouă strălucire, peste timp, a micuței dar multisekularei bisericuțe din lemn, construită într-o poiană a pădurii ce străjuiește nu departe de marginea satului Bălușeni din județul Botoșani.

Pentru început, redăm textul-semnal din articolul, cu acest subiect, publicat în ziarul

“Lumina”, din 9 noiembrie 2015: “Mănăstirea Zosin din județul Botoșani a fost ieri, 8 noiembrie 2015, centrul ortodoxiei românești.

Mii de credincioși botoșăneni au participat ieri, 8 noiembrie, la slujba de târnosire a bisericii Mănăstirii Zosin din comuna Bălușeni, săvârșită de Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, împreună cu un sobor de 8 ierarhi. În ultimii 9 ani, a fost ridicat lângă vechiul ansamblu monahal de la Zosin, pe colina din apropiere, un frumos așezământ închinat Maicii Domnului”. Apoi, detalierea știrii:

“Vizita la Mănăstirea Zosin a Întâistătorului Bisericii Ortodoxe Române a început în după-amiaza zilei de sâmbătă 7 noiembrie,

unde au fost prezenți mulți clerici de la mănăstirile și parohiile eparhiei, reprezentanți ai autorităților, numeroși credincioși, dintre care, mulți tineri îmbrăcați în frumoasele costume populare specifice zonei. Arhim. Teodosie Pleșca, starețul acestui așezământ, a rostit un cuvânt de bun venit Preafericitului Părinte Patriarh Daniel la mănăstirea a cărei piatră de temelie a așezat-o chiar Preafericirea Sa, în aprilie 2006, când era Mitropolit al Moldovei și Bucovinei.

În dimineața zilei de duminică, 8 noiembrie, Preafericitul Părinte Daniel împreună cu un sobor de 8 ierarhi ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, au săvârșit slujba de târnosire a bisericii Mănăstirii Zosin, care

are hramurile "Izvorul Tămăduirii" și "Duminica Sfinților Români". Ierarhii prezenți au fost: IPS Mitropolit Teofan al Moldovei și Bucovinei, IPS Mitropolit Petru al Basarabiei, și Exarh al Plaiurilor, IPS Arhiepiscop Pimen al Sucevei și Rădăuților, IPS Arhiepiscop Ioachim al Romanului și Bacăului, PS Episcop Corneliu al Hușilor, PS Episcop Macarie al Europei de Nord, PS Episcop Varlaam Ploieșteanul, Episcop-vicar patriarhal, și PS Calinic Botoșăneanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Iașilor.

Sfânta liturghie a fost săvârșită de Patriarhul României împreună cu soborul celor 8 ierarhi, înconjurați de un numeros sobor de preoți și diaconi, în aghiasmatarul așezământului monahal închinat Sfinților Martiri Brâncoveni."

După prezentarea în esență a evenimentului, consider firesc – ca localnic, ca nativ al Bălușenilor, ca un închinător, încă din primii ani ai copilăriei, la altarul bătrânei bisericuțe de lemn – să fac câteva precizări de natură istorico-geografică a acestei zone, datorite de Dumnezeu cu vrednici înaintași, ctitori de mănăstiri și de biserici.

În sec. XIX, actualul sat Bălușeni purta numele de Zosin, după numele boierului, proprietarul de atunci a moșiei (până și în copilăria mea, pe la mijlocul sec. XX, mulți din locuitorii satelor comunei mai numeau cu vechiul nume satul acesta. Deci, Mănăstirea Zosin și-a luat numele de la numele de atunci al satului Bălușeni. Pe atunci bisericuța era modestă, dar însuflețită de călugări vrednici și de evlavioși credincioși, care veneau din toate satele din împrejurimi, dar în primul rând din satul pe teritoriul căruia ființa. Deși refăcut după război de călugări, cu ajutorul sătenilor, vechiul schit (la început, până după 1990, lăcașul monastic a avut statutul de schit mănăstiresc) a avut de suferit în perioada persecuțiilor postbelice de marcă bolșevică, biserica fiind închisă și așezământul monahal desființat, din 1959 până în 1990. Totuși, prin anii '40, călugării acestui schit, în spiritul milei creștine – dar și cu curaj, în plină perioadă de persecuții politice împotriva partidelor istorice – acordau adăpost celor urmăriți de organele securității, ascunzându-i prin cotloanele chiliilor călugărești. Fac această precizare deoarece chiar bunicul meu după mamă – Vasile Purice, luptător la Mărășești, fostul lider liberal și primarul comunei Bălușeni în perioada interbelică – a fost adăpostit în acest fel, în iarna 1948/1949, înainte să se prăpădească.

Hramul bisericiuței din lemn, "Adormirea Maicii Domnului" – 15 august, de la fostul schit Zosin, a devenit și hramul satului Bălușeni, până în zilele de azi, menținându-se în pofida faptului că, de la finele sec. XIX, în sat ființează și o semeță biserică, ctitorie a boierului Nicolae Sofian ("biserica mare" în limbajul local și care are hramul de Sfântul Nicolae) – Nicolae Sofian a fost și ctitorul Școlii de agricultură, cunoscută în epocă, în prezent mai rezistând timpului doar un pavilion din aceasta, după ce a fost sediul C.A.P.-ului din localitate. Satul Bălușeni are, la rândul-i, trei biserici: biserica mare, capela din cimitir și o altă bisericuță din lemn, monument istoric, în care se oficiau slujbe religioase până la construcția bisericii Sf. Nicolae (particularitatea acestei din urmă biserici rezidă și din faptul că, deși este ortodoxă, arhitectura ei are influențe de stil neogotic, grație arhitectului Rogalski, polonez de origine; deasemenea, pictura iconostasului și cea murală este deosebită, fiind de referință printre specialiști).

După 1990, localnicii au construit la schitul Zosin o nouă biserică, în entuziasmul generat de schimbările post-decembriste. Ca urmare, așezământul monahal a fost ridicat la rang de mănăstire. Dar terenul de fundare instabil al aceluia amplasament, situat în poienița din pădure și, ca atare, impropriu pentru o construcție de dimensiuni monumentale, a determinat mutarea amplasamentului noii biserici, care s-a sfințit acum – a treia, deci – pe un platou limitrof pădurii și în vecinătatea D.N. Botoșani-Tg. Frumos-Iași. Amplasamentul noii biserici a mănăstirii Zosin este situat în perimetrul comunei vecine, Coșula, astfel încât, în prezent, complexul monahal Zosin este amplasat pe teritoriul a două comune: Bălușeni și Coșula. Și, o altă precizare: satul Tocileni, locul de naștere a viitorului patriarh Teoctist, a făcut parte, prin tradiție, din comuna Bălușeni, până la reorganizarea administrativă din deceniul șapte a sec. trecut, astfel încât, copilul Toader Arapașu s-a născut și a copilărit în satul Tocileni aparținând de comuna Bălușeni. Este de presupus că, în trecerea acestuia spre mănăstirea Vorona, va fi făcut un popas și la schitul Zosin, aflat în drumul spre aceasta. De aceea sfințirea în acest an a noii biserici, de la complexul mănăstiresc Zosin, o considerăm un semn al providenței, o urmă luminoasă lăsată aici, pe pământ, de vrednicul de pomenire Patriarh Teoctist.

Duminică, 8 noiembrie 2015, sărbătoarea sfinților arhangheli Mihail și Gavriil, în

incinta noii mănăstiri Zosin – în care se înalță maiestose: noua biserică, având două hramuri: "Izvorul Tămăduirii" și "Duminica Sfinților Români"; noua clopotniță, cu paraclis; construcția octogonală a aghiasmatarului așezământului monahal, purtând numele "Sfinților Martiri Brâncoveni" și, lângă pădure, frumoasa clădire etajată a chiliilor călugărești – s-a oficiat slujba de sfințire a noului lăcaș bisericesc. Așa cum s-a arătat, această manifestare religioasă s-a desfășurat într-un cadru de excepție pentru acest lăcaș: prezența Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul României, a Mitropolitului Moldovei și Bucovinei, IPS Teofan, a unui număr impresionant de înalți arhieriei de pe întinsul țării cât și preoți din Protopopiatul Botoșani.

Alături de soborul de înalți prelați, la slujba de sfințire a participat o mulțime imensă (apreciată de presă la cca. 7000) de credincioși, veniți din toate zonele județului sau din țară; o mare de lume care a umplut curtea bisericii (străjuită de o împrejmuire înzidită din piatră, ea însăși o operă de artă) și a lăsat în afară un câmp întreg plin de sute de autoturisme și autobuze, semn că vremurile s-au schimbat și românii noștri nu mai vin la hramurile bisericești cu carul cu boi sau cu căruța cu cai, precum în copilăria mea. Dar evlavia credincioșilor se pare că a trecut cu bine prin "era glaciara" a perioadei staliniste, a regimului politic ateu. Alături de popor au fost și primarii celor două comune, dar și prefectul județului, dar și comandantul Garnizoanei Militare Botoșani și alte și alte personalități ale vieții publice botoșănene. În frunte cu Biserica, fruntașii militari și politici ai județului alături de poporul credincios, adunarea din incinta mănăstirii oferea o tonică imagine a unității de neam a românilor. Cuvântul de învățătură al patriarhului cât și binecuvântările celorlalți ierarhi au fost ca o coborâre a Duhului Sfânt peste capetele noastre.

O ultimă binecuvântare dăruită de patriarh, de pe terasa de la etaj a clădirii chiliilor, a însuflețit mulțimea în drumul spre casă... A fost o zi istorică pentru Mănăstirea Zosin, pentru comuna Bălușeni, dar chiar și pentru întregul nostru județ, Botoșani.

Dumnezeu să lumineze urmașii noștri, ca să ducă mai departe, în viitorime, credința strămoșească, în aceste locuri și pe toate plaiurile românești!

A consemnat,
Paul-Mircea Iordache

Mănăstirea Zosin, 8 noiembrie 2015, incinta noii biserici: mii de credincioși afluesc spre altarul nou sfințit.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, de pe terasa aghiasmatarului așezământului monahal, binecuvântând mulțimile.

Mănăstirea Zosin, 8 noiembrie 2015: desfășurarea slujbei religioase s-a putut urmări și pe două ecrane gigantice, amplasate în incinta mănăstirii.

Mănăstirea Zosin, 8 noiembrie 2015: Soborul de înalți ierarhi care au oficiat slujba de sfinție a mănăstirii. IPS Mitropolit Teofan al Moldovei și Bucovinei adresând cuvânt de mulțumire Preafericitului Părinte Patriarh Daniel.

Mănăstirea Zosin, 8 noiembrie 2015: Preafericitul Părinte Patriarh Daniel binecuvântând lucrarea arhiepiscopului Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, IPS Mitropolit Teofan.

Mănăstirea Zosin: vedere de ansamblu a complexului bisericesc nou, târnosit la 8 noiembrie 2015.

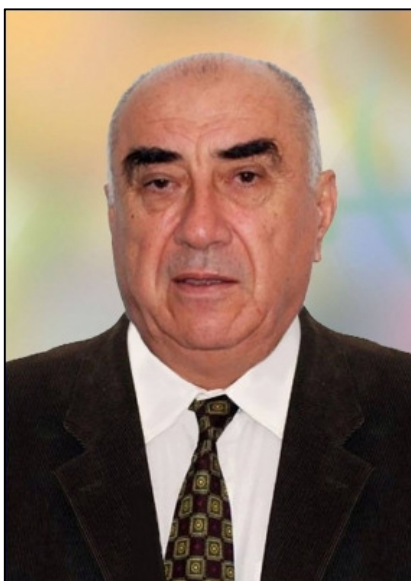
Mănăstirea Zosin – vedere de ansamblu a complexului bisericesc vechi: în prim plan, biserica construită în anii '90; în plan secund, biserica veche, monument istoric; ambele biserici au hramul „Adormirea Maicii Domnului”.

Mănăstirea Zosin – Biserica din lemn, cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”, vechiul monument istoric, aflat în prezent în restaurare generală prin reconstrucție capitală.

Prof. univ. dr. Ion COJA

PRIMATUL ORTODOXIEI ROMÂNEȘTI

Prof. univ. dr. Ion Coja

După părerea mea – umilă, firește, Ortodoxia este azi amenințată și de pretențiile nejustificate ale Bisericii Ruse de a se invita singură în fruntea Bisericilor Ortodoxe Auto-cefale!

Patriarhul Rusiei dă semne că s-ar vrea cel puțin egalul Papei, ca reprezentant al Ortodoxiei, un fel de **primus inter pares** printre patriarhii ortodocși, capabil să declanșeze o resurrecție morală și spirituală a întregii creștinătăți. Cum nevoia de o asemenea resuscitare ține de domeniul evidenței, sărim fără preget în întâmpinarea și susținerea primenirii noastre.

De asemenea, nici nevoia de a stabili o ierarhie subtilă printre patriarhii ortodocși nu avem niciun motiv să o contestăm. Ni se pare firesc să știm că printre Prea Fericiiții noștri Părinți se află un patriarh ortodox veritabil și autentic **primus inter pares**. Care să se impună în această postură atât prin propria sa personalitate, prin prea plinul harului divin pe care îl poartă ca un Christofor ce este, cât și prin meritele Bisericii de care ține! Din asta s-ar înțelege că acest titlu, cu totul neoficial, de Primat al Ortodoxiei, nu se lasă moștenire, nu se atribuie ca parte din statutul vreunei Biserici Ortodoxe Auto-cefale. Ci, dacă chiar ar trebui să fie instituită această postură, ar fi vorba de o demnitate morală și spirituală neoficială, recunoscută de patriarhii ortodocși prin consens frățesc și senin, fără nicio încrâncenare, fără nicio imixtiune a puterii laice. Nicidecum prin combinații de interese politice, prin manevre oculte, prin presiuni de tot soiul, nedemne pentru urmașii celor doisprezece apostoli!...

Nu cunosc personalitatea patriarhului rus, cât de aleasă, de impunătoare, este în sine, dar cunosc suficient de bine starea în care a fost ținută în URSS Biserica Ortodoxă în anii ateismului de stat bolșevic... Capitol jenant pentru istoria ortodoxiei. Ne facem că nu a existat această înfrângere, că de vină au fost numai ateii bolșevici, ruși și ne-ruși?! Ierarhii Bisericii Ruse nu au greșit cu nimic?... Nu au niciun păcat de mărturisit și de ispășit?

Ne dă mari speranțe campania pornită de statul și guvernul rus, campania de susținere a ortodoxiei, a credinței în Dumnezeu, în Iisus. Nădărdim să nu fie prea târziu declanșată! Cele trei sferturi de veac de ateism agresiv, oficializat și impus de regimul comunist, bolșevic, au produs niște efecte teribile, printre care cel mai tragic a fost de creștinarea Rusiei, îndepărtarea de la Dumnezeu a milioane, a zeci de milioane de pravo-slavnici. E cazul să ne punem foarte serios întrebarea: cum a fost posibilă această mutație spirituală, această lepădare de sine în fața Satanei? Cine poartă răspunderea pentru colapsul principalei biserici ortodoxe? Punem această întrebare, dar nici pe departe nu avem noi un răspuns de dat. Ci doar băgăm de seamă la faptul că același regim bolșevic, impus și României, nu a dus la aceleași consecințe... Slavă, Domnului!

Nu aduc în atenția publicului pentru prima oară acest adevăr evident: **dintre toate popoarele atinse de molima roșie, ortodoxia a rezistat prigoanei comuniste, cel mai bine, în România!**

Cum se explică această performanță?... Aici putem și noi încerca un răspuns. Firește, parțial. Și vom spune că va fi contat și autenticitatea încreștinării fiecărui om, a fiecărui popor! Botezul săvârșit de „Sfântul principe Vladimir cel egal cu Apostolii”, creștinarea rușilor, s-a făcut literalmente prin foc și sabie! Nu printr-o operă de iluminare spirituală, de autentică convertire lăuntrică la o credință superioară, cea adevărată. Ci prin ucuz împărătesc, dat de azi pe mâine, și tot prin ucuz, prin foc și sabie, bolșevicii au încercat să-i rupă pe ruși de la sânul Bisericii. I-au forțat, iar pe unii i-au convins, să se lepede de Iisus! Sub amenințarea cnutului! Cu rezultate neașteptat de „bune”!

Asta la ruși!... În timp ce la români, la daco-romani, nu este vorbă goală când se spune că nu cunoaștem data, anul sau veacul încreștinării lor, deoarece acest proces a avut un caracter continuu, organic, firesc, nu a constat în ruperea bruscă și totală de religia anterioară, ci dimpotrivă, între religia străbună a dacilor și creștinism existau nenumărate punți, pe care le putem considera „soluții de continuitate”! Nu întâmplător românii au cinstit și au păstrat amintirea apostolului Andrei, cel care le-a adus mesajul izbăvitor al crucii, în maniera cea mai convingătoare a acelor vremi: i-au dat lunii decembrie numele apostolului Andrei, Ândrea sau Indrea, denumire populară, veche de aproape 2000 de ani. Caz unic printre popoarele lumii creștine...

Nu mai aduc și alte dovezi ale faptului, esențial în această discuție, că autenticitatea creștinării nu a fost aceeași la toate popoarele creștine... Lucru altminteri firesc, normal... Iar la români, specific mai este și faptul că procesul de încreștinare se confundă cu însuși procesul de etnogeneză. Mai organic și mai trainic nici că se poate imagina botezul creștinesc al unui neam, al unei seminții!

Dar, în anii de teroare bolșevică, pe lângă calitatea poporenilor, va fi contat și autenticitatea în duh a clerului ortodox! Când spunem că ortodoxia românească a străbătut pustiul ateist fără a se întina, fără a pierde din greutate și puteri, ba dimpotrivă, întărindu-se, trebuie să ne gândim cu recunoștință și la preoții și monahii români, în frunte cu arhierii ortodocși. Nici nu pot fi gândiți separat, laici și clerici români, numai împreună constituind Biserica Ortodoxă Română. Dumnezeu ne-a purtat de grijă să avem păstorii potriviți pentru acele vremuri de încercare a puterilor sufletești! Am avut păstorii pe care i-am meritat, în frunte cu patriarhii care s-au succedat, toți vrednici de pomenirea și recunoștința noastră.

Mai mult decât celelalte popoare ortodoxe intrate sub aceeași ascultare îndrăcită, noi, românii, i-am dat Cezarului ce-i al Cezarului, dar nu i-am permis să calce pragul sufletelor noastre. Am rămas creștini și nu am hulit cele sfinte, am ținut sărbătorile, am respectat tainele bisericii, i-am cinstit de preoți și pe monahi, n-am pângărit locuri sfințite de Biserică, n-am luat în deșert numele Domnului... Însuși Cezarului i-am impus prin credința noastră să se abțină de la gesturi de sfidare a Puterii dumnezeiești!

Așa se face că, în decembrie 1989, copiii ieșiți în stradă, gata de sacrificiul suprem, s-au revendicat de la Dumnezeu și de la Iisus, iar nu de la Carta Drepturilor Omului, cum au făcut celelalte popoare est-europene... *Tatăl nostru Carele ești în ceruri* s-a fost rostit în piețele publice cu mii de oameni îngenuncheați, de s-a transformat întreaga Românie într-o imensă Biserică Creștină! Iar când miile de bucureșteni s-au strâns la un loc pentru a da de pământ cu statuia Satanei din Piața Scânteii, în fruntea lor s-a aflat un preot ortodox, moment simbolic pentru rolul pe care românii sunt chemați să-l joace în lume... Căci atunci, în primele zile ale lui martie 1990, pentru prima oară în istorie a fost demolată statuia marelui tartor bolșevic, impostor criminal și

dezaxat de la condiția umană, vinovat de suferințele nemaîntâlnite în istorie a sute de milioane de oameni, majoritatea creștini! Gest mult mai semnificativ pe plan spiritual, religios, decât demolarea zidului de la Berlin, bunăoară.

Toate acestea – și multe altele, se cuvine a fi atent inventariate și prețeluite pentru a recunoaște **Primatul Bisericii Ortodoxe Române**. La ce ne este de trebuință această cinste, acest rang? Mai înainte de orice o invocăm pentru a descuraja tentația și pretenția unor persoane precum Patriarhul Kirill al Rusiei de a se erija în postura de Patriarh al Patriarhilor ortodocși. În spatele acestei pretenții nu aflăm niciun argument serios, în afara rachelor rusești!... Pentru Rusia, încercarea lui Putin de a resuscita ortodoxia rusă, de a întoarce poporul rus la valorile și virtuțile creștine, se produce în ultimul ceas, al doisprezecelea. Rusia stă acum pe marginea prăpastiei spirituale, spre care ateismul bolșevic a împins Uniunea Sovietică. Ne bucurăm, ca români și creștini, să vedem că frații noștri ortodocși din Rusia nu renunță la condiția lor de creștini, ci „ies la bătaie” pentru ea. E ultima lor șansă – o spunem cu jale, și ne întrebăm cum le-am putea susține elanul mântuitor! Cum le-am putea fi de vreun folos fraților noștri ruși?

Numai într-un singur fel: în duhul adevărului! Numai pe calea adevărului! Un drum pe care nu s-a mai mers demult la Moscova și mai ales în incinta Kremlinului.

Salvarea Rusiei ține, în mare măsură, de Biserica Rusă. Asta teoretic vorbind. În fapt, Biserica Rusă nu pare că și-a înțeles misia! Nu pare dispusă să se lepede de orgoliile și rătăcirile mentalității imperiale. Nebunia menirii imperiale pe care Moscova și-a asumat-o a ignorat riscul decăderii demografice a rușilor din rangul de etnie majoritară. În chip evident, această rătăcire a contaminat și preoțimea rusă. Pe arhierii acesteia. Dacă aceștia ar fi trăit într-un autentic duh creștinesc și ortodox, încă de pe vremea țărilor le-ar fi atras atenția conducătorilor politici ai Rusiei asupra caracterului nefiresc, contrar preceptelor dumnezeiești, al expansiunii muscălești în toate direcțiile posibile. Nesațul de spații noi, sigur drăcesc, diabolic, i-a adus pe ruși în postura de azi.

Nu este exclus, zic unii istorici, ca acest morb fatal, letal, să le fi fost inoculat țărilor și clasei politice de nebunia unor clerici refugiați din Bizanț, numai cu numele oameni ai Domnului, ai Bisericii Ortodoxe, care au imaginat și inițiat proiectul celei de A Treia Romă, a țărilor, sortiți de Dumnezeu să pună la loc crucea pe Sfânta Sofia din Constantinopol!...

Indiferent de explicațiile istorice, este un adevăr greu de contestat acela că Biserica Rusă a greșit prin susținerea dată permanent expansiunii țariste sau sovietice! Menirea Bisericii Ruse era să astâmpere, să domolească pornirile imperialiste de lățire fără limite a Rusiei, să dea altă perspectivă politicii moscovite, să mute gândul țărilor la Înălțarea mult mai trainică a Rusiei prin credință.

Cazul Basarabiei are valoare de test, de examen pe care, atât Kremlinul cât și Biserica Rusă, nu l-au trecut și nici nu se gândesc s-o facă! Basarabia este parte din trupul unui popor ortodox. Basarabia nu este o țară de sine stătătoare pe care Rusia o încorporează și acea țară își continuă existența sub oblăduire, sub firmă moscovită, conservându-și nestingherită identitatea de grai și conștiință. Basarabia este locuită de oameni care aparțin poporului român, iar anexarea ei de către Rusia a însemnat separarea de frați, de copii, de părinți, a milioane de români, de-o parte și de alta a Prutului, cărora li s-au cauzat, astfel, suferințe de tot felul. Dorința atât de firească a românilor de a nu trăi despărțiți a fost deseori plătită cu viața. În sute de mii de cazuri! Tot așa, de-o parte și de alta a Prutului...

Românii din Basarabia au trecut printr-un regim dur de deznaționalizare, care i-a constrâns în fel și chip să-și părească limba și conștiința românească! Este deprimant să constați că Biserica Rusă,

ortodoxă și ea, a colaborat cu perseverență la această politică criminală a Kremlinului. Cunoaștem nume importante de fruntași politici, spirituali ruși care au semnalat decidenților politici ce mare greșală, sortită oricum eșecului, este încercarea de a-i rusifica pe românii din Basarabia. Este vina noastră, a ignoranței noastre nevoiașe, că nu cunoaștem numele niciunui ierarh ortodox rus care să fi semnalat vreunui Prea Fericit Patriarh rus păcatul teribil cu care se încarcă Biserica Rusă, atât de implicată în Basarabia de partea Răului, a Întunericului?... Sau, într-adevăr, o asemenea voce nu a răsunat niciodată în soborul ortodox rus?!

Cine sunt ierarhii ruși care au ridicat glasul în apărarea ortodoxiei din Basarabia, a cărei menire principală era să rămână românească? Au existat măcar câțiva, de sămînță?!...

Și postulăm: **atâta timp cât Biserica Rusă sprijină, în continuare, politica Kremlinului față de Basarabia, față de români, este cu neputință să luăm în serios pretenția Rusiei de a demara („în mod pașnic”) o revoluție morală, spirituală, de anvergură internațională.**

Nici măcar în limitele nesfârșitei Rusii această revoluție nu are vreo șansă de reușită, căci rușii au dat naștere, de-a lungul istoriei, mai multor Basarabii! Adică au generat germeii propriei lor disoluții ca imperiu, ca ultim imperiu colonial din istorie! Imperiu constituit prin forță, intrigi, frică și minciună. Această rețetă a dat naștere unui produs hibrid, artificial, al cărui termen de expirare s-a cam împlinit!

*

Cele de mai sus le spun și cu gândul la apropiata întrunire a Bisericilor Ortodoxe din întreaga lume. Dintre toate Bisericile Creștine, Ortodoxia a avut cel mai mult de suferit de pe urma instaurării puterii bolșevice, a internaționalismului așa-zis „proletar”. Suntem convinși că, la momentul desfășurării, conclavul ortodox nu va ocoli acest subiect, care se dovedește a fi, alături de „religia(!) drepturilor omului”, cauza principală a problemelor cu care se confruntă lumea creștină. Și nu numai ea! Ci întreaga planetă!

La acest conclav, sper să i se înlesnească Bisericii Ortodoxe Române exercitarea dreptului de a-și pune în valoare experiența în slujba cauzei comune: salvarea lumii creștine. Dreptul de a-și face datoria (sic!) de a rosti un cuvânt ascultat cu toată atenția de celelalte Biserici. Nu pentru a fi încununată cu niscai lauri, bine-meritați altminteri, dar la care ierarhii noștri nu au râvnit niciodată, ci pentru că la temelia Bisericii Ortodoxe Române stă poporul creștin cel mai credincios, cel mai dedicat mesajului christic, poporul pe care datele statistice – chiar dacă nu sunt cu valoare probatorie absolută, îl consacără ca atare. Cuvântul nostru nu poate să lipsească din dezbaterile bisericilor ortodoxe și trebuie dus acolo știindu-se bine că vine din partea unui popor drept-credincios care merită o prețuire aparte.

Faptele ne permit să folosim asemenea cuvinte!

Suntem vechi creștini, suntem autentici creștini, am trecut neabătuți și neîntinați prin proba celor 40 de ani de viețuire în pustiul ateismului de stat, la al cărei capăt am ajuns mai curați și mai puternici, mai creștini. Mesajul nostru, al ortodocșilor români, purtat de fruntașii noștri bisericești, are o valoare aparte, de îndrumare pentru Întreaga Ortodoxie! Nu ne batem cu pumnul în piept pentru asta, ci doar luăm aminte la momentul de cumpănă pe care îl trăim și ne întrebăm, cu smerenie, dar și cu fermitatea răspunderii, a datoriei ce avem de împlinit, în ce fel noi, românii, considerați pe bună dreptate a fi poporul creștin cel mai evlavios, putem fi de folos întregii creștinătăți!

O întrebare care are nevoie de răspunsul nostru, deopotrivă creștin și românesc.

Dixi et salvavi animam meam!...

Acad. Dimitrie POMPEIU

„Un copil vioi, potrivit de statură, smead, cu ochii negri, foarte inteligent, înzestrat cu o vie imaginație, care s-a remarcat de la început ca fiind cel mai bun elev al promoției sale. L-am revăzut apoi adolescent, cu o voință dâră, cercetând ceea ce îi satisfăcea spiritul și-i incita sufletul...” – așa era caracterizat Dimitrie Pompeiu de către profesorul univ. dr. Mihai Botez, la rândul-i, fost elev al Gimnaziului din Dorohoi (consemnare, aparținând profesorului Mihai Vieru, dintr-un document de arhivă).

Dimitrie Pompeiu s-a născut la 22 septembrie 1873, în localitatea Broscăuți, din apropierea orașului Dorohoi (jud. Botoșani, în prezent). Primii ani de școală îi face la Dimăcheni, după care se înscrie și urmează cursurile gimnaziale la Dorohoi. Se impune ca elev strălucit, încă din clasele primare; în clasa a treia se remarcă, deja, ca rezolvitor de probleme la revista „Recreații științifice” din Iași, în paginile căreia numele său era o prezență constantă. Cu toate acestea, Dimitrie era atras și de lectură – citea mult, cu pasiune și curiozitate/interes – de fizica aplicată, științele naturii ori „dexterități” (arte plastice, muzică, sport). După absolvirea gimnaziului, urmează cursurile Școlii Normale din București, după care, vreme de cinci ani, între 1893-1898, funcționează ca institutor la Galați și, apoi, la Ploiești.

Cu toate că era pasionat de munca de institutor și captivat de „lumea celor mici”, Dimitrie Pompeiu – devenit, deja, membru al Societății „Amicii Științelor Matematice” – se hotărăște să-și urmeze chemarea, să-și desăvârșească drumul (inevitabil!): studiul matematicilor. Așa se face că, în anul 1898, își întrerupe activitatea la catedră și, împreună cu soția sa, pleacă la Paris, pentru continuarea studiilor. În scurt timp, încheie studiile secundare, obține diploma de bacalaureat, iar din anul 1900 devine student la Sorbona (grație sprijinului material – este vorba de o bursă – primit din partea lui Spiru Haret, ministru al învățământului și, totodată, primul matematician român cu doctorat obținut în

străinătate). La Universitate, Pompeiu are șansa de a avea ca profesori, de a cunoaște și a lucra nemijlocit cu câțiva dintre cei mai cunoscuți matematicieni ai timpului: Poincare, Picard, Goursat, Koenig etc. În anul 1903, Pompeiu trece cu brio examenul de licență, iar doi ani mai târziu, la 31 martie 1905, își susține teza de doctorat, cu tema „*Sur la continuité des fonctions de variables complexes*”/ „Asupra continuității funcțiilor de o variabilă complexă”, sub conducerea ilustrului matematician Henri Poincare.

Doctorandul Dimitrie Pompeiu și-a câștigat celebritatea internațională chiar cu această teză, dedicată studiului singularității funcțiilor analitice. În lucrarea sa, – contrar tuturor opiniilor – tânărul matematician român „demonstrează existența unor funcții analitice având mulțimea singulară de măsură pozitivă și fiind continue pe această mulțime”. Acest fapt matematic era cu totul surprinzător, mai ales că, tot în acel an, profesorul Ludovic Zoretti, într-o teză de doctorat a pretins că „mulțimea singularităților unei funcții analitice este discontinuă pe această mulțime”. Rezultat, în acord cu o impresie larg răspândită la acea vreme, dar care – ulterior – s-a dovedit a fi fals! Ar fi de subliniat, poate, faptul că în țară – în bună parte neînțelese – rezultatele cercetărilor lui Dimitrie Pompeiu sunt acceptate, dar privite cu oarecare reținer/rezervă/circumspecție. Purtând, însă, girul lui Poincare, cel mai mare matematician al vremii, teza lui Pompeiu este, practic, imposibil a fi combătută. Cu argumente raționale, desigur.

În scurt timp, ideile, noțiunile și rezultatele cuprinse în teza lui Pompeiu atrag interesul altor mari matematicieni contemporani, din străinătate. Așa se face că, după aproape patru ani, în anul 1909, marele savant francez Armand Denjoy, la care se alătură Painlevé și Hausdorff, confirmă și susține rezultatele lui Pompeiu, validând corectitudinea, eleganța, noutatea și importanța cercetărilor acestuia. Astfel, descoperirea lui Dimitrie Pompeiu se impune lumii matematicii și matematicienilor de pretutindeni. S-a afirmat chiar, nu fără temei, că teza de doctorat a lui Dimitrie Pompeiu a fost și cea mai celebră dintre toate lucrările sale (deși, fiecare lucrare în parte era extrem de prețioasă și apreciată!).

Revenit în țară, imediat după obținerea doctoratului, în toamna anului 1905, Pompeiu este numit conferențiar la Facultatea de Științe din Iași, unde va preda un curs de mecanică pentru studenții de la fizică-chimie și unul de analiză matematică (calcul diferențial și integral), pentru cei de la matematică. În anul următor, ocupă – prin concurs – Catedra de mecanică de la Secția de Matematică a Universității din Iași, în paralel funcționând și ca profesor suplinitor la Liceul Național din Iași. În 1912 se transferă la București, ca succesor al lui Spiru Haret pe Catedra de mecanică, iar din 1930, după pensionarea lui David Emmanuel, devine profesor de teoria funcțiilor. Subliniem și faptul că, în aceeași perioadă, a ținut și cursuri de geometrie analitică la Școala Politehnică din București.

Odată cu venirea în Capitală, cercetările lui Dimitrie Pompeiu capătă noi dimensiuni, amplificându-se necontenit. Cu toate că domeniul preferat de cercetare, cu care s-a evidențiat pe plan internațional, era analiza matematică, în special analiza complexă, Dimitrie Pompeiu se impune cu rezultate remarcabile și în alte domenii, cum ar fi mecanica, de exemplu. (...*Fac aici o necesară paranteză, amintind că la prima Consfătuire Națională de Filiala Matematicii, care a avut loc la Botoșani, în 15-16 octombrie 1972, academicianul Caius Iacob a prezentat o extrem de documentată, interesantă și consistentă comunicare, cu tema: „Lecțiile de mecanică ale lui Dimitrie Pompeiu” – material publicat, ulterior, într-o lucrare îngrijită de Filiala locală a S.S.M.R.*)

A introdus noțiunea de distanță între două mulțimi, metrica Hausdorff – Pompeiu, putând fi astfel considerat ca unul dintre fondatorii teoriei hiperspățiilor.

Pompeiu rămâne, însă, inițiatorul teoriei funcțiilor poligene, care constituie o extindere naturală a funcțiilor analitice. În acest domeniu a introdus noțiunea de derivată areolară (1912) și a extins celebra formulă a lui Cauchy, cunoscută astăzi ca formula lui Cauchy – Pompeiu. De data aceasta, Școala matematică românească – prin M. Niculescu, G. Călugăreanu, Gr. Moisil, E. Ghermănescu și alții – a fost cea care a preluat, a dezvoltat și a pus în valoare noțiunea introdusă de Pompeiu.

Într-o lucrare, de mici dimensiuni, publicată în 1929 – citată, însă, în peste 1000 de articole! – Pompeiu demonstrează că *dacă integrala dublă a unei funcții continue în plan are aceeași valoare pe orice pătrat de latură dată, atunci funcția se reduce la o constantă*. Această „simplă” observație a generat una dintre cele mai interesante probleme ale analizei matematice, cunoscută ca „**Problema lui Pompeiu**” sau chiar „**Conjectura lui Pompeiu**”. Remarcăm legătura acesteia cu conjectura Schiffer, formulată ulterior, referitoare la autovalorile operatorului Laplace cu condiții Cauchy pe frontieră.

SOCIETATEA DE ȘTIINȚE MATEMATICE FILIALA BOTOȘANI

CONSILIUL JUDEȚEAN BOTOȘANI PRIMĂRIA MUNICIPIULUI BOTOȘANI INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN BOTOȘANI

COLEGIUL NAȚIONAL „MIHAI EMINESCU” BOTOȘANI COLEGIUL NAȚIONAL „A.T. LAURIAN” BOTOȘANI

ȘCOALA GIMNAZIALĂ NR. 17 BOTOȘANI

Concursul Interjudețean de Matematică „Dimitrie Pompeiu”

Ediția a XV-a
Clasele III-XI
Botoșani, 10.XI.2015

de investigare mai mult decât ingenioase și noi direcții de cercetare. Dimitrie Pompeiu a avut o mare și benefică influență asupra multor tineri matematicieni români. Unii i-au fost studenți, alții l-au cunoscut îndeaproape, cei mai numeroși i-au cunoscut doar cercetările științifice; toți au nutrit pentru maestrul lor sentimente de recunoștință, nu puțini și-au început propriile cercetări pe direcțiile deschise de el.

Urmaș al lui Pompeiu la Catedra de mecanică, **Caius Iacob** își amintește că: „Lecțiile lui Pompeiu erau deosebit de captivante. Ele constituiau veritabile narațiuni de mecanică și atrăgeau la curs – fără ca frecvența să fi fost obligatorie, în acea vreme – nu doar studenții înscriși, ci și persoane străine (...). Pompeiu era un semănător de idei, dar pentru a putea fi fructificate, lecțiile lui cereau de la studenți un înalt nivel de pregătire (...). Aș mai adăuga aici că apariția la catedră a lui Pompeiu era de-a dreptul fascinantă. Îmi amintesc și acum de intrarea sa majestoasă în amfiteatrul Spiru Haret, urmat de auditori străini. Sosit la catedră, cu un gest domol, profesorul își depunea ceasul și mănușile pe masă, în timp ce lecția începea să decurgă lin, elegant, fermecător, prin evocarea rezultatelor generale la care ajunsese anterior, legate de numele prestigioase ale lui Euler, D'Alembert, Lagrange și a altor mari creatori.”

Dimitrie Pompeiu, tânăr

O altă observație a lui Pompeiu, care a condus la numeroase cercetări, este cea privind teorema creșterilor finite.

Sunt cunoscute multe teoreme date de Dimitrie Pompeiu, care pornesc de la observații simple, vizând esența obiectului matematic, și care plasate și for-mulate într-un cadru superior au trezit interes și au condus la numeroase cercetări.

De numele lui Pompeiu se leagă organizarea la Cluj, după primul război mondial, a învățământului matematic românesc. El a organizat seminarul matematic din Cluj, după exemplul celebrului seminar de la Collège de France. De asemenea, în 1929, împreună cu Petru Sergescu, înființează revista „*Mathematica*”, publicație periodică de largă deschidere internațională, la care au colaborat savanți din multe țări ale lumii.

Opera matematică a lui Dimitrie Pompeiu este conținută în cele aproximativ 150 de lucrări și articole publicate. Prețuite în țară, apreciate și recunoscute peste hotare, lucrările lui Pompeiu îl impun ca savant de renume mondial. În 1934, la 61 de ani, după trei decenii de activitate/cercetare științifică, Dimitrie Pompeiu devine membru corespondent, iar în anul 1948 membru titular al Academiei Române. A ținut cursuri și prelegeri la Sorbona și la Universitatea din Poitiers, a fost „Doctor honoris causa” al Universității din Varșovia (1934), director al Institutului de Matematică al Academiei (1949-1954), a prezidat mai multe Congrese naționale și internaționale ale matematicienilor. A fost sărbătorit de forurile științifice la 60 și la 80 de ani, fiind distins cu mai multe Ordine și Medalii („*Ordinul Muncii*”, clasa I, „*Steaua României*” etc.).

Cu toate că s-a scurs mai mult de un secol de la susținerea Tezei, multe dintre ideile lui Pompeiu, cuprinse în ea, au căpătat strălucire, au rodit, fac parte din patrimoniul matematicii, de pretutindeni. Cu o judecată ascuțită și sigură, cu o imaginație vie și nemărginită, o forță de pătrundere în esența lucrurilor neobișnuită, **Dimitrie Pompeiu** a lăsat în matematică noțiuni noi, exemple edificatoare, rezultate surprinzătoare, metode

Iar **Solomon Marcus**, care a alcătuit și îngrijit volumul „*Dimitrie Pompeiu – Opera matematică*”, Editura Academiei, 1959, extrem de inspirat scrie: „*Dimitrie Pompeiu – un bijutier în ograda matematicii românești.*” Pentru ca, ulterior, să adauge: „*matematician născut, nu făcut*”, „*risipă de bijuterii*”, sau „*fire de artist*” etc.

„*Un matematician se consideră realizat – scria undeva și acad. Petru Mocanu, de la Cluj – dacă a îndeplinit cel puțin una dintre următoarele condiții: (1) a introdus o noțiune nouă într-un domeniu al matematicii, fără de care acel domeniu suferă; (2) a elaborat o nouă metodă de cercetare recunoscută și aplicată de specialiști; (3) a rezolvat o problemă importantă, care a fost abordată de mulți alți specialiști; (4) a enunțat o problemă nouă de larg interes în lumea matematică.*” ...Ei bine, Dimitrie Pompeiu a îndeplinit cu prisosință toate aceste condiții, impunându-se ca unul dintre cei mai capabili români, fiind socotit de majoritatea specialiștilor în materie: „**cel mai strălucit reprezentant al școlii matematicice românești, de la începutul secolului al XX-lea**”.

Nu putem încheia fără a menționa că, dincolo de prețuirea de care se bucură pe plan național și internațional, *Filiala din Botoșani a Societății de Științe Matematice* – la inițiativa președintelui său, prof. Artur Bălăucă și, mai apoi, Ioan Ciobănașu – organizează un prestigios *Concurs interjudețean de matematică* al cărui nume este „**Dimitrie Pompeiu**”, competiție ajunsă, în 2015, la cea de a XV-a ediție, iar în anul 2013, a găzduit cea de a XVII-a *Conferință Națională a Societății de Științe Matematice din România*, care practic, a fost dedicată lui **Dimitrie Pompeiu**, la 140 de ani de la naștere.

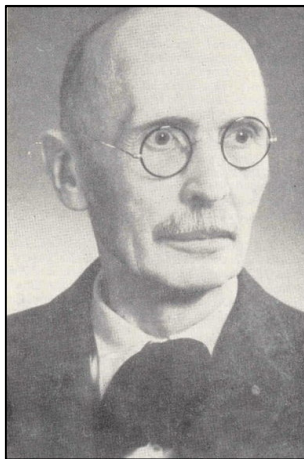
Geniu matematic fecund, Dimitrie Pompeiu – stins din viață la 8 octombrie 1954 – exercită, prin importanța descoperirilor sale matematice, o influență considerabilă (chiar) și în zilele noastre...

Acad. Dimitrie Pompeiu

AI. D. FUNDUIANU
profesor, Școala Gimnazială
„Elena Rareș”, Botoșani

Savantul Mihai CIUCĂ

Acad. Mihai Ciucă

Alături de multe alte localități din România, orașul Săveni se poate mândri cu una dintre cele mai proeminente personalități ale științei și învățământului medical românesc – academicianul MIHAI CIUCĂ.

Născut la 18 august 1883, în târgul Săveni din fostul județ Dorohoi (actualmente, județul Botoșani), într-o familie de învățători – la acea vreme, în Săveni – copilul Mihai Ciucă a urmat, sub stricta îndrumare a părinților lui, școala primară în orașul natal. Cursurile au fost continuate la liceul “August Treboniu Laurian” din Botoșani. În anul 1901, se înscrie la Facultatea de Medicină din București.

Chiar din primii ani de studii, tânărul Ciucă s-a dedicat, cu pasiune și interes deosebit, cercetării în domeniul medical, profilul microbiologiei și parazitologiei umane. Sub atenta îndrumare a eminentului profesor dr. Ion Cantacuzino, în anul 1907, absolventul Mihai Ciucă a susținut teza de doctorat cu tema: “*Influența hipotermiei și hipertermiei asupra infecțiilor experimentale*”. Ca urmare, tânărul dr. Mihai Ciucă a devenit unul din cei mai apropiați colaboratori ai prof. Ion Cantacuzino. Consacrându-se activității de cercetare, îndeosebi asupra cazuisticii gravelor boli ce evoluau la acea vreme în țară – dar și în afară, Dr. Mihai Ciucă nu putea ocoli implicarea sa în activitatea de practică medicală, în combaterea și profilaxia acestor maladii, care făceau ravagii în rândurile populației, la acele începuturi de secol XX. În România acelor ani, holera, febra tifoidă, tifosul exantematic, difteria, poliomielite, scarlatina, tuberculoza erau la ordinea zilei. În aceste împrejurări, savantul Ion Cantacuzino, avându-l alături pe dr. Mihai Ciucă și alți colaboratori, în anul 1913 au realizat în țară “*o experiență epidemiologică unică în lume, prin vaccinarea antiholerică în plin focar de boală*”. Între 1914 – 1914, dr. Mihai Ciucă se află la Paris, pentru aprofundarea unor studii. În timpul războiului, perioada 1917-1918, dr. Mihai Ciucă, având gradul de colonel, se află în fruntea activităților de organizare și conducere a unor spitale de boli infecțioase, cum ar fi cele din Iași, Dorohoi, Adjud, Berești ș.a. Ca o recunoaștere a meritelor activității sale pe tărâm științific, dar nu mai puțin și pe tărâm social, în anul 1920, dr. Mihai Ciucă a făcut parte din delegația României, participantă la încheierea Tratatului de Pace de la Trianon, unde și-a pus semnătura, alături de cea a profesorului Ion Cantacuzino.

În anii 1921-1922, dr. Mihai Ciucă se află, din nou, pentru studii la Paris și Bruxelles, alături de mari savanți ai lumii. A urmat apoi o perioadă de aproape zece ani de activitate prodigioasă la Iași, în calitate de profesor de igienă, fundamentând înființarea Institutului de Igienă din Iași, ocazie cu care se dovedește un excepțional organizator al activității în domeniul sănătății publice. Concomitent, dr. Mihai Ciucă a desfășurat o intensă activitate, o adevărată luptă, împotriva bolilor infecțioase, cu predilecție împotriva malariei – boală cu implicații medicale și sociale de o amploare greu de imaginat.

Malaria (*malaria*, din it. *mala* – rău, *aria* – aer, numită și *paludism* – *paluda*, tot din it.: mlaștină, deci boala legată de emanatiunea mlaștinelor, de fapt de țânțarii anofeli, putători ai parzitolui hematozoarul palustru, n.r.) – cunoscută în popor sub denumirea de “friguri” – este cauzată de un parazit, care se localizează la nivelul splinei și se hrănește cu globulele roșii din sânge, până la epuizarea organismului gazdă – netratarea bolii duce la deces. Parazitul este transmis, de la omul bolnav la omul sănătos, prin înțepăturile unei specii de țânțar (anofel).

Cu toate eforturile depuse pe plan mondial, în anul 1945 se înregistrau peste zece milioane de bolnavi de malaria. În România interbelică, se înregistrau anual cca. 1000 de noi cazuri de malaria la sută de mii de locuitori – deci, un locuitor dintr-o sută se îmbolnăvea în fiecare an – astfel că, în anul 1936, existau 250.000 de cazuri de malaria, iar în anul 1948 se ajunsese la 350.000 de bolnavi de această maladie.

Între anii 1928-1938, dr. Mihai Ciucă, cunoscut pe plan mondial ca un specialist de elită în domeniu, s-a aflat în fruntea unor expediții internaționale, girate de Comitetul de Igienă al Societății Națiunilor, implicat în adevărate campanii – cum au fost, de exemplu, în India

(1929-1930), China (1931-1932), Indonezia (1932), în Australia, Rusia, Turcia etc.

În anul 1932, dr. Mihai Ciucă a fost ales membru al Academiei Române. Timp de aproape trei decenii – în anii '30-'50, acad. Mihai Ciucă și-a consacrat cea mai mare parte din activitatea sa științifică dedicându-și toate forțele sale creatoare – din sfera teoretică sau din practica de cercetare medicală – combaterii malariei din România.

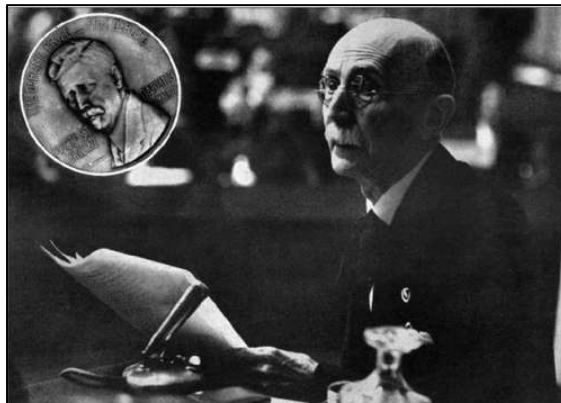
După cel de-al doilea război mondial, între anii 1949-1951, în cadrul noilor structuri din sfera asigurării sănătății publice în România, s-au înființat noi unități de specialitate și în domeniul medicinei profilactice. Printre acestea s-au numărat: stațiile de malarie și parazitologie medicală, centrele sanitaro-antiepidemice, laboratoarele de igienă etc. O astfel de unitate sanitară, în speță Stația de malarie și parazitologie medicală înființată la Săveni, a fost justificată prin morbiditatea extrem de crescută, cauzată de malaria și alte parazitoze umane, din această zonă a Moldovei, de pe văile Prutului, Bașelului, Jijiei etc. Această unitate, cu o “existență efemeră”, a funcționat timp de aproape 15 ani, până la începutul anilor '60 când, grație noilor metode și mijloace terapeutice, cât și a succeselor în combaterea țânțarilor, în România malaria a fost eradicată. Înființarea acestei unități sanitare la Săveni a însemnat, poate, cel mai important obiectiv realizat din inițiativa și la cererea expresă a medicului și omului de știință, academicianul Mihai Ciucă, constituind, totodată, o contribuție personală în beneficiul populației de pe meleagurile sale natale.

De subliniat că, reușita în lupta împotriva malariei a fost condiționată de distrugerea țânțarului anofel – vector al parazitului declanșator al bolii. Complexul de acțiuni determinante a implicat, pe lângă utilizarea unor insecticide de contact (DDT sau HCH) și executarea unor importante lucrări publice (desecări, asanări ale unor bălți etc.). Funcțional, stațiile de malarie și parazitologie medicală le reveneau două importante obiective:

- campaniile de dezanofelizare, care se desfășurau în sezonul cald (lunile mai-august), în localitățile și zonele cu multe bălți și mlaștini, campanii ce constau în operațiuni de pulverizare cu insecticide în gospodăriile populației (în case și adăposturi de animale);
- campanii de combatere a helmiteazelor (depistarea și tratamentul parazitozelor intestinale, îndeosebi la copii) de combatere a
- pediculozei de corp (prin care se transmite tifosul exantematic), precum și investigații pe teren pentru depistarea unor noi cazuri de malaria, prin prelevarea unor probe de sânge etc. Aceste activități erau desfășurate în afara sezonului cald. Conducerea stațiilor de malaria era asigurată de medici sau de biologi specializați în domeniu.

Academicianul Mihai Ciucă a îndeplinit și o înaltă funcție în cadrul Organizației Mondiale a Sănătății, în calitate de expert OMS în combaterea paludismului pe plan mondial. În acest context, în anul 1966 i s-a conferit, din partea OMS, Marele Premiu cu distincția “Darling”, distincție care se adaugă altor înalte distincții: “Legiunea de Onoare”, din partea Franței; “Universalis Meritis” etc. Prestigiul academicianului Mihai Ciucă este susținut și de cele peste 300 de lucrări științifice realizate și publicate.

S-a stins din viață la 20 februarie 1969, dar cursul vieții lui a fost o deplină reușită, cunoscând gloria împlinirii unui vis mareț, încă din timpul vieții: eradicarea malariei în România!

Savantul Mihai Ciucă la ceremonia primirii premiului Darling – Geneva, 1966

Niculae-Virgil SANDU,
Publicist

Bibliografie:

- 1) – Petre Tăutu: *Ion Cantacuzino* – Ed. Tineretului, București, 1965;
- 2) – C. J. Bercuș: *Pagini din trecutul medicinei* – Ed. Medicală, București, 1970;
- 3) – Valeriu Bologa și col.: *Istoria medicinei românești* – Ed. Medicală, București, 1992;
- 4) – Radu Iftimovici: *Istoria medicinei* – Ed. ALL, București, 1994;
- 5) – Alex. Manoliu și col.: *Mari naturaliști și medici botoșăneni* – Ed. Corsau, Iași, 1997

Paul-Mircea IORDACHE

Interviu cu Vasile TĂRÂȚEANU

NOTĂ: Interviu acordat revistei „Vatra Noastră Românească” a fost înregistrat la Cernăuți, în sediul Centrului Cultural Român „Eudoxiu Hurmuzachi”, la data de 1 septembrie 2015 – a doua zi după ceremoniile ocazionate de sărbătorirea „Zilei Limbii Române” și în acest istoric oraș nord-bucovinean. Interlocutorul nostru, poetul, publicistul și cunoscutul om de cultură Vasile Târâțeanu este directorul simbolicei instituții culturale susamintite și, deasemenea, unul dintre fondatorii Societății pentru Cultură Românească „Mihai Eminescu”. Poetul Vasile Târâțeanu manifestă un constant atașament pentru valorile cultural-istorice românești, opera lui fiind pătrunsă de tema înstrăinării de țara mamă, prin talazurile istoriei, cât și de dorința de renaștere identitară românească (*Teama de înstrăinare, Pământ în retragere, Crucificat pe harta țării etc.*). În calitate sa de publicist, Vasile Târâțeanu a fost redactor, redactor-șef sau director-fondator la publicații românești din spațiul cernăuțean (*Zorile Bucovinei, Plai românesc, Arcașul, Curierul de Cernăuți etc.*). Urându-i „La mulți ani!” (Vasile Târâțeanu este născut la 27 septembrie 1945, în Sinauți de Jos, raionul Adâncata – azi, Hliboca – regiunea Cernăuți), publicăm prima parte a interviului acordat.

P.M.I.: *În Cernăuți, cu ocazia Zilei Limbii Române, la Centrul Cultural Român „Eudoxiu Hurmuzachi”, am avut privilegiul să-l întâlnesc pe directorul acestui lăcaș de cultură românească din Bucovina înstrăinată, poetul Vasile Târâțeanu, unul din liderii românilor nord-bucovineni... Domnule Vasile Târâțeanu, am participat ieri la două manifestări de reper în viața românilor nord-bucovineni: una s-a desfășurat la Consulatul Român de aici, din Cernăuți, iar cea de a doua, la Centrul Cultural Român – ambele dezbateri fiind de o deosebită importanță și de o importanță cardinală, privind prezentul, dar mai ales viitorul comunității românești nord-bucovine. Am avea rugămintea să statuăm interviul nostru pe câteva probleme. Prima ar fi – pentru că suntem în acest frumos lăcaș de cultură, românesc: care este rolul Centrului Cultural Român „Eudoxiu Hurmuzachi” și ce perspective întrevădeți acestuia?...*

V.T.: Mult stimat coleg vă mulțumesc, din tot sufletul, pentru faptul că vă interesați, la modul direct, de soarta noastră, a românilor din nordul Bucovinei, nordul Basarabiei și Ținutul Herța, care formează, împreună, actuala regiune Cernăuți – de la înființarea căreia, iată, s-au împlinit anul acesta (pe 2 iunie) 75 ani. 75 de ani de când Bucovina a fost răpită și inclusă în componența altor state! În toată această perioadă au fost timpuri și mai puțin rele și mai rele și chiar rele de tot, pentru că, de la început, românii de aici au simțit „binefacerea raiului” promis de bolșevici – cu care propaganda stalinistă împuia capul locuitorilor acestor pământuri, în special gășind receptivitate la alogeni (care au și întâmpinat armata sovietică, la ocupația din anul 1940, cu pâine și flori – regretabil, acest lucru). Populația regiunii, însă, și-a dat de timpuriu seama de dimensiunea minciunii bolșevice, despre ce înseamnă această „eliberare” a teritoriilor ocupate de sovietici: „eliberare de sub jugul cotropitorilor și boierilor români”, așa cum se spunea. Au înțeles, mai ales, după ce au avut loc acele persecuții ale rudelor și ale tuturor celor care erau cunoscuți cu tinerii și tinerele care, la 7 februarie 1941, au încercat să treacă noua frontieră impusă spre România – o dramă teribilă, în care sute de

români, în special tineri, au încercat să treacă Prutul, în dreptul localității Lunca, pentru a se refugia în România, dar, prin trădare, au fost atenționate organele represive sovietice și, organizând ambuscada, trupele sovietice au interceptat grupul, masacrându-l. Foarte mulți au fost mitraliați pe gheața râului Prut. Au murit aproape 500 oameni, numai din satul Mahala, sat pe care l-am numi martir. Martir, și pentru faptul că, peste numai câteva luni, la 13 iunie, din acel sat au fost deportați peste 1000 oameni. Din întreaga Bucovina am fost deportate peste 13.000 de familii, într-o singură noapte (13 iunie)...

P.M.I.: *Aceeași oroare s-a petrecut, tot atunci, și în satele Basarabiei...*

V.T.: După aceste tragedii, cât și după reocupația din 1944 și începutul colectivizării, apoi trimiterea la muncă forțată a tinerilor pe șantierele-șoc ale Comsomolului (cunoscutele șantiere ale construcției magistrelor transiberiene, sau minele din Dombas și Donețk etc.), unde românii noștri mureau în masă...

P.M.I.: *Tineretul, mai ales bărbații...*

V.T.: Astfel, noi, în Bucovina, am pierdut zeci de mii de oameni, iar în locul lor, în urma unei hotărâri a Sovietului Suprem a R.S.S. Ucrainene, din 1947, au fost aduși în Bucovina, strămutați, mii și mii de ucraineni – în locul germanilor care se refugiaseră, precum și al românilor deportați sau refugiați. Așa am ajuns noi, dintr-o populație majoritară în regiune, să fim minoritari. Aceasta a fost politica pe care au promovat-o autoritățile sovietice (evident, în regiune, acestea erau formate din ucraineni). În primele rapoarte trimise în 1940, la Kiev, de autoritățile de ocupație, se menționa existența a 114 școli care aveau limba română (moldovenească) ca limbă de predare a obiectelor. Din 1944 până în 1990, perioadă în care am făcut parte din imperiul roșu, au mai rămas cca. 90 de școli cu predare în limba română. Dar, din 1991, când s-a proclamat independența Ucrainei, și până în prezent, s-au mai desființat încă cca. 30 școli românești!

P.M.I.: *Dar e dramatică scăderea numărului de școli românești!... mai mult ca în întreaga perioadă sovietică, de fapt, dublă!...*

V.T.: Da, da!... În fiecare an, s-a pierdut mai mult de o școală...

P.M.I.: *E vorba de vreo 30%...*

V.T.: ...În timp ce noi sperăm – așa cum se angajase tânărul stat ucrainean, în primii ani de independență și suveranitate – că va fi mai bine decât sub puterea sovietică, vor fi mai multe drepturi pentru naționalități, în realitate constatăm că situația, în loc să se îmbunătățească, s-a înrăutățit! Avem un minim câștig: dreptul de a vorbi despre durerile și

bucuriile noastre, dar atitudinea autorităților, față de problemele noastre și de soluționarea lor, nu se deosebește cu nimic de a sovieticilor, ba, poate că este și mai rea, în anumite privințe. Spun aceasta gândindu-mă la acea lege pe care o adoptase fostul regim din Ucraina – care în prezent este condamnat, pe care-l condamnăm și noi, pentru corupția la care s-a dat, corupție ridicată la nivelul politicii de stat...

P.M.I.: *Și refuzul de a orienta Ucraina spre Europa!*

V.T.: Da, refuzul de a îndrepta Ucraina spre Europa îl înțelegem abia acum, când vedem ce se întâmplă, când există pericolul segregării țării, cât ne costă acest război în est... Pentru noi, românii din Ucraina, Uniunea Europeană ar fi o salvare de la deznaționalizare și de la pierderea identității...

P.M.I.: *Evident, aplicarea dreptului de tip european în domeniul lingvistic vă salvează...*

V.T.: Dar, stimat coleg, anume în baza acestui drept european, fostul regim a adoptat o lege, care a fost foarte bine primită de întreaga populație românească din regiunea Cernăuți, de către întreaga populație română și maghiară din Transcarpatia, precum și de polonezi și de bulgari și de alte minorități naționale autohtone din Ucraina.

P.M.I.: *Această lege nu a ajuns să se aplice – dacă s-ar fi aplicat, nu se mai puteau înregistra abuzurile amintite anterior.*

V.T.: Legea nu a putut fi aplicată atunci, deoarece unele forțe politice – care acum sunt prezente în administrație – au pichetat, pretutindeni, sediile organelor administrative (ședințele consiliilor de deputați) și au blocat transpunerea în fapt a legii. Paradoxal, prima hotărâre pe care a luat-o noul parlament pro-european de la Kiev a fost tocmai abolirea acestei legi! Evident, populația a început protestele: au început în Donețk și Lugansk protestele minorității ruse (care atinge 11 milioane de locuitori – în prezent Ucraina având 42 mil. locuitori), un bloc minoritar cu o pondere importantă, de care trebuie să se țină cont; Distrugerile care s-au înregistrat în zona separatistă, zecile de mii de morți, fac din acest conflict o tragedie națională. Familii întregi și-au luat bocceluțele – cum le-am luat noi, în 1940 și 1944, din cauza rușilor, numai că rușii aceștia, din Donețk și Lugansk, nu au nici o vină, cum nu aveau vină nici românii refugiați din Bucovina și Basarabia... Revenind la problema noastră: noi, an de an, am început să pierdem câte o școală – în condițiile în care cerem autorităților ucrainene, de peste 20 de ani, să deschidă la Cernăuți o librărie, unde românii să-și poată procura cărți în limba maternă; să avem la Cernăuți un teatru în limba română; să avem o filarmonică...

P.M.I.: *O universitate...*

V.T.: O universitate a noastră, cu facultăți cu predarea obiectelor în limba română; Mai mult chiar, în acel tratat semnat la Neptun, în 1997, la art. 13, se prevede deschiderea unei universități multinaționale: româno-polono-germano-ucraineană, la Cernăuți. Acea hotărâre – care a fost semnată de doi președinți, ai Ucrainei și României –, cel puțin la acest punct, nu a fost îndeplinită nici până astăzi.

P.M.I.: *Parlamentul a luat în discuție acest punct? A fost opoziție?...*

V.T.: Nici nu au luat în discuție, până acum! Toate memoriile adresate în acest sens, Ministerului Învățământului sau Președinției, au fost așezate, probabil, în adâncul sertarelor; la fel cum sunt puse la păstrare toate cerințele înaintate de noi, de-a lungul anilor. An de an, înaintăm solicitări către autorități și informăm și conducerea României despre aceasta, dar fără rezultat.

P.M.I.: *Pare-se că-i mai rău decât în perioada sovietică...*

V.T.: Într-o anumită măsură, da! Atunci, în 1990 – când s-a fondat Societatea pentru cultură românească „Mihai Eminescu” – ni s-a acordat o anumită libertate, nouă, dar și întregului popor ucrainean.

P.M.I.: *Libertatea v-ați luat-o prin forța împrejurărilor, pentru că atunci, în 1990, a fost un proces revoluționar, în tot estul Europei...*

V.T.: Da. Încă din primele zile de la fondarea Societății „Mihai Eminescu”, noi am cerut deschiderea unui Institut Cultural Român la Cernăuți. O asemenea instituție ne-ar fi ajutat, în mare măsură, în efortul de păstrare a identității naționale a românilor nord-bucovinieni. Aceasta ne-ar fi permis să promovăm cultura română în toate mediile.

P.M.I.: *O academie regională!*

V.T.: Tot atunci, am cerut și înființarea unui teatru românesc la Cernăuți, sau a unui studiu de teatru în limba română. Mai mult, au fost trimiși douăzeci de tineri pentru examenul de admitere la Facultatea de Teatru din Tg. Mureș. În prezent nu avem nici teatru, nici universitate, cu toate că au fost strânse peste două sute de mii de semnături (ale părinților din regiunea Cernăuți) în favoarea acestor solicitări. Documentația a fost înaintată Ministerului Învățământului și conducerii de vârf a Ucrainei. Două sute de mii de semnături!...

P.M.I.: *Este impresionant!... Când ați făcut aceste demersuri?*

V.T.: Demersurile le-am făcut prin 1994-1995. Și tot atunci s-a formulat cerința ca, acolo unde până în 1940 am avut școli românești, iar după venirea rușilor școlile au fost transformate în școli rusești sau ucrainene, acolo, deci, să se deschidă clase sau școli românești paralele. Și reușisem, la început, să deschidem câteva clase cu predare în limba română la Corovia, la Molodia, Valea Cozminului, sate din împrejurimile Cernăuțiului care, acum, sunt supuse unui proces diabolic de deznaționalizare. Acele clase au putut rezista doar câțiva ani, totul revenind apoi la anormalitatea tipic sovietică, impusă după ocupațiile din 1940 și 1944. Deci, toate cererile noastre au rămas

deziderate de viitor. Statul român a inaugurat institute culturale în majoritatea capitalelor europene: avem la Paris, la Viena, la Budapesta, la Sofia, New-York, Chișinău (Institutul Cultural Român, condus de acad. Valeriu Matei), instituții ale statului român subordonate Ministerului de Externe. Mai mult chiar, România a făcut un pas în întâmpinare: a deschis la București un centru cultural ucrainean, la inaugurare participând Președintele Traian Băsescu, alături de Președintele de atunci al Ucrainei, Viktor Iușcenko!

P.M.I.: *A fost un gest simbolic...*

V.T.: A fost un gest simbolic. Centrul funcționează și în prezent, lângă hotel Intercontinental, noi crezând că, în replică, va fi deschis un institut cultural și la Cernăuți, ca urmare a tuturor demersurilor întreprinse. S-a identificat un imobil în Cernăuți și s-a trecut la amenajare, timp de un an de zile, pentru a se deschide centrul cultural. Dar, de unde, dragă frate!... Ce s-a întâmplat!... O instituție care se afla pe aceeași stradă – fosta Mărășești, actuala Șevcenko – o instituție a serviciilor speciale, protestează și, în consecință, ni se comunică: nu se poate pune la dispoziție această clădire deoarece, prin preajma ei trec rețele speciale de Tc. și deci e o zonă înaccessibilă etc. etc. Toate cheltuielile făcute pentru amenajarea clădirii s-au pierdut.

P.M.I.: *E clar că e vorba de sabotarea proiectului cultural românesc...*

V.T.: Atunci a fost blocat și contul Consulatului General al României de la Cernăuți. Iată în ce situație ne aflăm aici, la Cernăuți.

P.M.I.: *Prin ce an se întâplau aceste fapte? În timpul lui Ianukovici?*

V.T.: Acum trei-patru ani. Da, în timpul lui. În aceste condiții, văzând că pe cale oficială nu se mai poate rezolva această problemă – deoarece ni se puneau mereu diverse obstacole – ne-am organizat și am constituit o fundație culturală, un O.N.G., nonprofit, societate culturală intitulată: „Centrul Cultural Român «Eudoxiu Hurmuzachi»”.

P.M.I.: *Ăsta este, de fapt, un substitut al adevăratului centru cultural, pe care trebuia să-l înființeze oficial, la nivel interstatal, statul român.*

V.T.: Acest centru cultural este o instituție publică și nu este a statului român.

P.M.I.: *Da, este un O.N.G.*

V.T.: Pentru reparațiile imobilului în care s-a înființat centrul, pentru dotarea cu mobilier, nu am solicitat ajutorul statului român.

P.M.I.: *Aparent, paradoxal. Dar, nu acceptă soluția Consulatul Român de la Cernăuți, sau care sunt impedimentele?*

V.T.: Acceptă! Apreciază această realizare, dar sunt invocate lipsa posibilităților de implicare, dată fiind lipsa legislației în această speță, nefiind precedente, dificultățile bugetare etc.

P.M.I.: *Într-adevăr, chestiunea pare dificilă sub multiple aspecte, nu are precedent.*

V.T.: Noi am putut fonda acest institut grație unui om de bine, un bucovinean de aici, născut și trăitor pe aceste plaiuri, până prin anii '90. Absolvent al Facultății de Istorie a Universității din Cernăuți, fost vicepreședinte

al Societății pentru Cultură Românească „Mihai Eminescu”.

P.M.I.: *Deci avea un statut, bine conturat, de lider cultural al comunității românești.*

V.T.: Da, are suflet românesc, este om de cultură – este și avocat, a terminat la București Facultatea de Drept. În perioada studiilor pentru doctoratul în științe juridice, la București, acumulând niște fonduri, a cumpărat acest spațiu (clădirea care găzduiește, în prezent, C. C. R. „E. Hurmuzachi” din Cernăuți, n.r.), clădirea fiind proprietatea lui, pe care a pus-o, gratuit, la dispoziția fundației Centrul Cultural Român. Este vorba de D-l **Eugen Pătraș**, doctor în jurisprudență, absolvent a două facultăți și un om care a dăruit, cu generozitate, acest sediu.

P.M.I.: *La fel ca și alți iluștri înaintași, cum au fost Emanuil Gojdu, în Transilvania, sau Iancu Flondor, în Bucovina...*

V.T.: În antiteză cu alți oameni de afaceri, care-și cheltuiesc bogățiile prin insule exotice, el a revenit aici, acasă, în orașul lui, unde s-a născut și a trăit – unde i s-a născut și fetița, la rândul ei, absolventă a aceleiași facultăți de drept din București – fiind, deci, animat de dorința de a sluji neamul său, conaționalii din nordul Bucovinei, a pus la dispoziție acest spațiu și a contribuit la mobilarea lui. Aici am deschis prima librărie românească din Cernăuți, de după 1940 – în orașul în care, așa cum spunea Paul Celan, poet austriac, dar și poet român, pentru că primele lui versuri au fost scrise în limba română (Paul Antschel, născut aici în Cernăuți și care emigrând, după război, în mai multe țări ale lumii, stabilindu-se la Paris, la vârsta de 50 de ani s-a sinucis, aruncându-se în Sena) și iată ce spunea acest poet: că „Cernăuțiul este un oraș unde sunt mai multe librării decât cârciumi și brutării”. Și, tot el mai spunea că „orașul Cernăuți este un oraș al oamenilor și al cărților”.

P.M.I.: *Da, asta e o notă bună pentru Cernăuți și cernăuțenii din perioada interbelică. Poate cea mai frumoasă caracterizare dată orașului, prin acest autor.*

V.T.: Dar, iată că, acum în Cernăuți sunt mai multe cârciumi decât librării! Nu mai era nici o librărie românească! Iată, acum, s-a deschis singura librărie, de unde oamenii își pot procura cărți în limba română – librăria, așa cum ați văzut, poartă numele de „Mihai Eminescu”. Arhitecții care s-au ocupat de amenajare sunt din Chișinău, soții Irimiciuc. Am amenajat-o în stil românesc, folosind două dintre marile simboluri ale artei și culturii românești, create de Brâncuși: „Poarta Sărutului”, sugerată de un portal care constituie intrarea în librărie și „Coloana Infinitului”, printr-o colonetă ce marchează intrarea în centrul cultural. Dacă vom reuși ca, în stradă, să amplasăm și o „Masă a tăcerii”, am reuni cele trei simboluri brâncușiene.

P.M.I.: Pentru aplasarea în stradă, cred că v-ar trebui aprobări speciale.

V.T.: Dar, pentru toate am obținut aprobări speciale. În orașul Cernăuți avem restaurante cu denumiri de capitale: Kiev, Șanghai, Viena ș.a., cum să nu fi avut și noi aici, măcar o cafea literară, cafea, pe care s-o numim București?... Într-un oraș al poezilor, al limbii române, pe unde au trecut mari scriitori români: Mihail Sadoveanu, Nichifor Crainic, Ionel Teodoreanu și mulți alții. Aici a debutat și a scris primele poezii Mihai Eminescu, la căpătâiul lui Aron Pumnul a scris Eminescu „Lăcrămiarele învățăcelor la moartea lui Aron Pumnul”. Tot aici, a debutat Lucian Blaga cu „Poemele luminii”, publicate de Sextil Pușcariu, primul redactor-șef al revistei „Glasul Bucovinei” – care, din primul număr al său, prin articolul „Ce noi vrem”, a pregătit unirea Bucovinei cu România. Inaugurarea cafelei literare a avut loc la 10 mai – de Ziua Europei, dar și a Independenței României. Au fost prezente oficialități de la București și din patria istorică și s-a dat citire unui mesaj prezidențial. Aici, în acest așezământ cultural, avem întâlniri cu diverse oficialități. Menționăm pe reprezentanții Direcției regionale a învățământului; reprezentanții raioanelor cu populație românească Hliboca, Storojineț, Herța și Noua Suliță; liderii tuturor societăților culturale românești de aici, propunându-le colaborarea noastră frățască; Aici am comemorat 10 ani de la moartea regretatului director de școală Mihail Jar, cel care a fondat Gimnaziul românesc nr.6 din Cernăuți.

P.M.I.: Tineretul este atras în aceste activități?

V.T.: Desigur. Au venit și tineri, elevi și studenți. Am avut și o altă manifestare, lansarea unei cărți – „Rusia la răspântie”, scrisă de diplomatul și politologul Oleg Serebrianu din Chișinău, fostul ambasador al Moldovei la Paris; anul trecut a lansat, la Universitatea din Cernăuți, romanul „Cântecul mării”, ce descrie ocuparea Cernăuțului de sovietici în 1940.

P.M.I.: Da, avem oameni de cultură de valoare, care trebuie promovați.

V.T.: Iată, acestea sunt primele noastre realizări în cadrul centrului cultural. Ieri (31 august a.c., n.r.) ați asistat și dumneavoastră la întâlnirea cu reprezentanții corpului didactic românesc cernăuțean, cu reprezentanții ai Consulatului român de aici, cu liderii ai societăților culturale românești din regiune.

P.M.I.: Deci, Centrul cultural a intrat pe orbită! Dar, el ar trebui întărit și prin autoritatea statală românească.

V.T.: Noi, deocamdată, suntem o organizație cu personalitate juridică ucraineană, nonguvernamentală, nonprofit și am dori ca să se constituie într-o organizație-pilot a societății civile românești din Ucraina.

P.M.I.: Foarte bine, vă dorim succes! Am dori să abordăm și o altă chestiune: ieri, în cadrul întâlnirii cu reprezentanții comunității românești de aici, ați prezentat un demers întreprins față de conducerea politică, regională și centrală, a Ucrainei, privind necesitatea implementării măsurilor pentru aducerea drepturilor identitare ale românilor nord-bucovineni la nivelul exigențelor europene. Am remarcat că agenda măsurilor era densă. Ce ne puteți spune?

V.T.: Erau 14 puncte. Ele reprezintă cerințele noastre, strict, în domeniul învățământului. Printre aceste cerințe,

menționez: să se stăvilească practica nocivă, și neuropeană, de deschidere a claselor ucrainene în școlile românești – subterfugiu ce reprecintă calul troian al deznaționalizării; am avut, după cum știți, la finele anilor '90, cca. 90 de școli în limba română, iar acum avem doar 66! Numărul vorbește de la sine, pentru a incrimina înființarea școlilor hibride, metodă care a redus cu aproape o treime, într-un deceniu, numărul școlilor românești.

P.M.I.: Da! E clar!

V.T.: Prin deschiderea acelor clase – prin introducerea aceluiași cal troian în școala românească – se începe erodarea din interior, prin varii metode, și, în timp de patru ani, aceste școli românești devin școli ucrainene!... Este o tehnică perfidă, josnică!... Dacă, mai înainte, ministerul dădea ordonanțe – la care noi protestăm –, acum nu; au găsit altceva: identifică oameni, care nu au tărie în crezul identitar românesc; deci, pe care nu-i putem considera buni români – pentru că nu poate fi considerat bun român acel tată care-și ia copilașul de mână (dintr-o clasă românească) și semnează o cerere (către școală sau primărie) prin care solicită ca feciorul, sau fiica să învețe la o școală ucraineană!

P.M.I.: Ce motivație invocă părinții?

V.T.: Motivațiile sunt acelea pe care le-au fost insuflate de agenții diverselor forțe politice din Ucraina – care numai binele nu ni-l doresc: aceea că, limba română, chipurile, n-ar avea nici o perspectivă în Ucraina!... Sub un anumit aspect, aparent, ar putea să se considere justă o asemenea apreciere: e mai facil să învețe doar într-o singură limbă. Dacă politica dusă de fracțiunile de factură ultranaționalistă ale scenei politice ucrainene ar avea câștig de cauză – dacă Ucraina nu ar accede în Uniunea Europeană, atunci, acest scenariu, funest pentru viitorul limbii române, ar fi credibil.

P.M.I.: Dar noi sprijinim evoluția Ucrainei spre integrarea europeană...

V.T.: Deci, toate punctele prevăzute în documentul la care v-ați referit vizează eliminarea acestei practici perverse, de ucrainizare a școlilor românești, practici flagrant antieuropene, de deznaționalizare și asimilare etnică; și implicit antiucraineană, prin consecințele în planul imaginii țării la nivel continental – îi crează un imens prejudiciu, în criteriile de apreciere a nivelului democrației interne în Ucraina, în drumul proeuropean. Tot în acest spirit, cerem ca, funcție de raportul populației românești dintr-o unitate administrativ-teritorială (inclusiv regională), să avem în structurile de conducere cadrele noastre de naționalitate română; astfel, populația de etnie română va fi convinsă de perspective echitabile în ascendența social-ierarhică în administrația ucraineană, putând accesa și funcții de conducere. Concret, am cerut ca primul locuitor al șefului Inspectoratului raional de învățământ sau a Direcției regionale de învățământ să fie un etnic român, care evident cunoaște limba română și problematica legată de școlile românești, așa cum a fost în perioada anterioară.

P.M.I.: Etnic român propus de comunitate, nu de administrație!

V.T.: Ei, aici e problema: ei ar agreea doar cadre conformiste, docile. Noi vom susține doar pe cei competenți și cu simț de răspundere față de destinul conaționalilor, nu pe cei din clientela politică.

P.M.I.: Da, trebuie evitat un simulacru de soluționare...

V.T.: Cerem, deasemenea, ca în toate raioanele cu populație majoritar românească (Herța, Storojineț, Noua Suliță și Hliboca) șefii Direcțiilor de învățământ și de cultură, în raport de populație, să fie etnici români. Mai mult: cerem ca unul din locuitorii guvernatorului regiunii Cernăuți, șeful administrației regionale de stat, să fie etnic român. La fel, în raioanele cu populație majoritar românească să fie reprezentanți ai neamului nostru: nu suntem din altă parte, suntem la noi acasă!

P.M.I.: Și băștinași!

V.T.: Suntem autohtoni, n-am venit din altă parte și avem dreptul să fim reprezentați în toate organele de conducere! În organele eligibile raionale și regionale, noi, românii, am avut posibilitatea să ne trimitem reprezentanții. Chiar în prezent, președintele Consiliului regional, structură eligibilă, este un român de-al nostru – Ion Găiniceru, feciorul fostului director al școlii din Boian, inginer, fost diplomat. Avem consilieri în Consiliul regional, vreo 15.

P.M.I.: Ce pondere au acești deputați în Consiliul regiunii?

V.T.: Din 102 deputați... cam 15%, dar ar trebui să avem 20-30%, ca să se respecte raportul interetnic, românii sunt cam 25%. Trebuia să se facă în 2011 un recensământ al populației, dar nu s-a mai făcut. Noi, românii, după cum știți, suntem împărțiți în două: în români și moldoveni, pentru ca să nu reprezentăm peste 20% și să beneficiem de standardele europene în materie de minorități naționale... Am solicitat universitate în limba română; organizarea cursurilor de pregătire pentru cadrele pedagogice, cu limba de predare română; revenirea la numărul de ore afectate pentru literatura și limba română și renunțarea la cursul integrat de literatură (română și universală).

P.M.I.: Despre istorie s-a prevăzut ceva?

V.T.: Istoria românilor, deocamdată, nu se studiază în școlile noastre, dar printre solicitări se află și aceasta.

P.M.I.: Refacera aceluiași text, în limba română, de pe frontispiciul catedralei cernăuțene – dat jos „de o mână păgână”, cum spunea prof. Mircea Pillat –, l-ați avut în vedere?

V.T.: Acela este un demers în alt cadru, pe care l-am făcut eu, din partea fundației culturale „Casa Limbii Române”, dar va fi susținut și de către Centrul cultural...

P.M.I.: Neapărat! Este o barbarie, prin ce au făcut cu acea inscripție! O barbarie!

V.T.: Am vorbit cu secretarul Mitropoliei Bucovinei. Solicităm un singur lucru: să ni se restituie literele care au fost date jos și noi ne vom ocupa de restaurarea textului (acel text, în limba română dar cu caractere chirilice, aplicat la 1844 pe frontispiciul catedralei din Cernăuți era: „DUMNEZEU ÎN TREI IPOSTAZE” – deci, Sfânta Treime și a dispărut, pe neașteptate, prin anii '90 ai sec. trecut, printr-un act învăluit în taină, n.r.).

P.M.I.: Desigur, cu toată asistența tehnică – sper că nu le-au distrus?!...

V.T.: Dacă le-au distrus, se pot reconstitui după fotografii – sunt fotografii de epocă și literele se pot reconstitui cu fidelitate.

(Va urma)

Ziua Limbii Române – Cernăuți, 31 august 2015 – Depuneri de coroane de flori și închinare la statuia lui Mihai Eminescu; în imagine, reprezentanții a două comune românești: primărița Elena Nandrici, com. Mahala și delegatul com. Noua Suliță.

Cernăuți, 31 august 2015 – Întâlnire la Consulatul General al României între liderii societăților culturale ale românilor nord-bucovineni și o delegație de parlamentari români. În prim plan, scriitorul Ilie Zegrea președintele Uniunii Scriitorilor Români din Ucraina.

Cernăuți, Centrul Cultural Român „Eudoxiu Hurmuzachi”, 31 august 2015. Delegația parlamentarilor români la dezbaterile organizate cu reprezentanții cadrelor didactice române din Ucraina.

Tricolorul românesc, alături de drapelul Europei și bicolorul ucrainean arborate la Centrul Cultural Român „Eudoxiu Hurmuzachi” din Cernăuți.

Cafeneaua „București” – Centrul Cultural Român „Eudoxiu Hurmuzachi” din Cernăuți.

Librăria „Mihai Eminescu” – Centrul Cultural Român „Eudoxiu Hurmuzachi”, Cernăuți.

Catedrala Ortodoxă din Cernăuți, fondată în 1844, de pe frontispiciul căreia fost radiat, în anii '90 ai sec. trecut, textul în limba română, cu chirilice: „În trei ipostaze - Dumnezeu”.

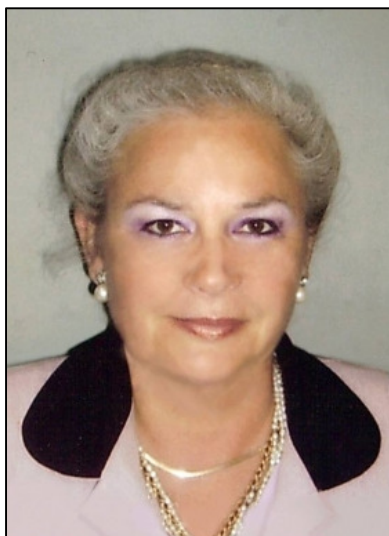

Singura inscripție rămasă (deasupra ușii de intrare): „A. D. 1844” (cu chirilice, aceeași grafie fiind folosită și în textul dispărut de pe frontispiciu) – Anul lui Dumnezeu de fondare a bisericii-catedrale.

Prof. univ. dr. Adina Berciu-Drăghicescu

Stema României

Însemnele naționale: Stema, Sigiliul și Stindardul României – simbolurile unității, integrității și suveranității naționale.

În istoria civilizației umane simbolurile au ocupat un loc deosebit, cu atât mai mult cele național-statale. Fiecare popor/națiune se individualizează prin însemnele sale naționale, prin care acesta se distinge în concertul celorlalte națiuni. Acestea sunt: stema, sigiliul, stindardul și imnul. Însemnele naționale constituie obiectul de cercetare a unor discipline științifice precum: heraldica, sigilografia, vexilologia, muzicologia. Pentru o înțelegere cât mai corectă a însemnelor naționale, vom aduce câteva clarificări ai termenilor folosiți în descrierea și analiza

acestora. Heraldica este o știință auxiliară a istoriei ce studiază aspectele teoretice ale blazonului, dar se preocupă și de aplicarea în practică, de realizarea stemelor, devenind, în această situație, arta heraldică. Heraldica are drept obiect stabilirea principiilor teoretice, cercetarea, interpretarea și evoluția stemelor unui stat, oraș, familie, [1] corporație etc. Numele disciplinei provine din termenul latin medieval: *heraldus*, în franceză *heraut* – crainic. Heraldii, în epoca medievală, duceau mesajele de război dar făceau și oficiul de prezentare a luptătorilor în turmuri și de introducerea acestora în arenă. În sunetele de trâmbiță sau de corn, heraldii, care trebuiau să fie buni cunosători ai simbolurilor heraldice, prezentau și blazoanele nobililor pe care îi introduceau pe câmpul de luptă, în turmuri. Blazonul era un semn convențional specific unui stat, oraș, familie, persoană etc. Termenul de blazon, avându-și așadar originea în aceste manifestări, a provenit din cuvântul german *blasen* - a trâmbița, a suna din corn, a celebra. În heraldica românească, termenii: blazon, stemă, arma, herb, au același înțeles. Artă heraldică își are începuturile în secolul al XI-lea în Germania, la concursurile care s-au desfășurat la Göttingen în anul 934, unde se pare că s-au purtat, de către cavaleri, bucați de stofă potrivite în manieră de alcătuire ulterioară a stemelor. Perioada de înflorire a ei a fost a fost secolele al XIII-XV-lea. După secolul al XVI-lea, importanța artei heraldice a scăzut, pentru ca să revină în importanță în secolele al XIX-XX-lea, când s-au constituit statele naționale și când simbolurile heraldice, sigilografice și vexilologice au fost utilizate în realizarea idealurilor naționale: unitate, suveranitate, independență etc.[2]

Stema este semn convențional distinctiv, caracteristic și simbol al unei țări, oraș, instituție etc; ea constituie ansamblul semnelor distinctiv și simbolice ce alcătuiesc blazonul unei persoane, instituție sau stat, exprimând atributele sale. În orice perioadă istorică, o stemă trebuie să cuprindă, în principal, următoarele elemente: scut, elemente exterioare ale scutului, figenii heraldice și smalțuri heraldice. În heraldică, stema este analizată și descrisă ca fiind purtată de posesorul ei pe piept, respectiv este descrisă din spate. În consecință, latura privită din față la stânga (ecvestră) este socotită, de fapt, la dreapta, iar cea privită din față la dreapta este la stânga.

Scutul (provine din cuvântul grecesc *skutos* – piele) este elementul principal al unei steme; el este în același timp și capul pe care se așează celelalte elemente de heraldic: figurile și mobilele. Heraldica are la bază și culorile sau smalțurile, termen care își are originea în vopsirea stemelor pe mobile, arme, vase. Acestea se redau fie prin culoarea propriu-zisă fie prin semne convenționale (sau neconvenționale). Fenomenul de smalțuire definește totalitatea materialelor folosite la alcătuirea compunerii unei steme, respectiv, metale, culori, blănuri. Artă heraldică folosește trei smalțuri desemnate prin:

- două metale (aurul care este galben și argintul care este alb);

- șase culori propriu-zise: roșu, verde, albastru sau azur, negru, purpuriu sau violet, portocaliu.[3]

- două blănuri:

a) hermină numită și cacom (alb cu pete negre) și contra-hermină;

b) sangeapul (singipie) sau voir și contra-sangeapul (albastru cu alb).[4] Aceste smalțuri se figurau pe steme prin intermediul culorilor sau a semnelor convenționale. Astfel, pentru aur, culorile galben sau puncte; argintul se reda prin culoarea albă; roșu, prin linii vertical subțiri; azur, prin linii orizontale subțiri; negru, prin linii încrucișate (verticale sau orizontale) etc.

Ornamentele exterioare ale scutului sunt: coif, coroană, cimier, mantou, suport, tenanți, deviza, susținători, insigne și strigăte. Coiful este cel mai vechi ornament al scutului, avându-și originea în căștile antice și apoi în acoperământul cavalerilor în armură. Prin urmare, reprezintă cea mai nobilă piesă din stema unui nobil. Coiful timbrează sau ocrotește scutul, dar prin el se indică și rangul personal. Există coif de suverani, de principii, daci, marchizi, conți, baroni, bastarzi. La rândul său, coiful era împodobit cu un mănunchi de pene sau din alt material. Coiful constituie suportul cimierului (creștet) și se supune regulilor heraldice. Astfel că, rangul nobiliar va determina forma, metalul, numărul grilei și poziția sa pe scut (față, profil, dreaptă sau stingă). În funcție de aceste elemente poate fi: coif de împărat, rege, duce, conte, viconte, baron etc. Regula heraldică impune prezentarea căștii asupra scutului, în cazul unui suveran; în cazul nobililor, ea era așezată în profil dreapta, iar în profil stânga căștile bastarzilor. Pozițiile acestea au fost fixate în secolul al XV-lea și au fost determinate de poziția suveranului, care stă în mijloc și ceilalți îl privesc din stânga și din dreapta.

Coroana constituie un alt ornament al scutului. Ea este specifică fiecărei țări, fiecărui rang și fiecărei perioade istorice. Coroanele se deosebesc între ele după metalul din care sunt confecționate, după podoabele care se află pe ele și după fluroane.

Cimierul (creștet) așezat deasupra coifului constituie un element heraldic important. Este elemental cel mai înalt dintr-o stemă. Originea sa o găsim tot în epoca antică, în pământul de pene, sau din păr de cal, ce se află pe coifurile grecești sau romane. Cimierul se compune, de cele mai multe ori, din: pene, coarne de animale, elemente himerice, figuri naturale, capete de om, gulere, blănuri etc. Cimierul a evoluat, de la un semn distinctiv și obligatoriu pentru membrii unei familii, către un semn personal. După secolul al XIV-lea, care constituie perioada sa de maximă dezvoltare, importanța folosirii cimierului a scăzut, devenind doar un ornament.

Lambrechinele sunt fâșii de stofă fixate sus, în spatele coifului, atârând de o parte și de altă. Originea lor se află, probabil, în gluga purtată de cavaleri, fie în fâșiile de pânză legate de coif, fluturând în vânt și aducând astfel răcoare. Pe stemă, lambrechinele sunt reprezentate din frunze de pălămidă. Pe blazon, fondul lambrechinelor trebuie să fie de aceeași culoare cu câmpul scutului, iar câmpurile lordin smalțul pieselor care se află în câmpul scutului. Suportii și tenanții sunt animale naturale sau fantastice, ființe omenești, îngeri, părți ale corpului omnesc, sau părți din corpul animalelor fantastice, sirene, grifoni, centauri. Acestea se așează în părțile laterale ale scutului cu scopul de a susține. Figurile de forma umană sunt tenanți (ținători), Animalele naturale sau himerice sunt suport. Aceștia sunt reprezentați, în general, în picioare sau în față (afronțați). Stemele clericilor și ale femeilor nu au suport tenanți. Pentru văduvă, scutul era înconjurat cu un șnur de mătase neagră și albă împletit și din loc în loc înodată.

Susținătorii includ plante (arbori, flori) și al rolul de a susține scutul. Steagurile, fanioanele, cărjele, tunurile, sunt semne simbolice întrebunțate la ornarea și susținerea scutului. Deviza heraldică este, de obicei, o cugetare referitoare al un sentiment, un obiectiv anume etc. exprimată cât mai lapidar cu putință. Ea poate fi filosofică, umoristică sau sinistră. De obicei se așează sub scut.

Toate elementele heraldice dintr-o stemă sunt protejate de mantou (sau cortină). Acesta poate fi de purpură, poate fi de catifea sau mătase albastră sau poate fi din postav. În funcție de rang, de grad, ea poate fi căptușită cu hermină, brodată cu aur sau aurită în întregime. Inșiune-împărțire realizată în câmpul scutului prin trasarea unor diagonale astfel încât în vârful acestuia să se creeze un nou cartier.

Rampant – termen ce desemnează poziția leilor și a altor animale heraldice, ridicată pe labele inferioare.

Afrontat – plasarea față în față, a două personaje, animale, obiecte.[5]

Sigilografia sau sfragistica este știință auxiliară a istoriei care se ocupă cu studierea sigiliilor sub toate aspectele. Numele provine de la termenul grecesc sfragis și de la cel grecesc sigillum, care înseamnă, sigiliu, pecete, sau ștampilă din zilele noastre. În practica curentă, sigiliu desemnează amprenta (impresiunea, amprenta) rămasă pe un suport în urmă aplicării matricei sigilare (a tiparului).

Matricea sigilară sau tiparul reprezintă obiectul gravat, confecționat dintr-un material rezistent și care servește la realizarea amprentei sigilare. În mod curent se folosește termenul de sigiliu, atât pentru desemnarea matricei cât și a amprentei sigilare. Sigilografia studiază și cercetează atât matricele sigilare cât și impresiunile sigilare, din toate punctele de vedere: istoric, artistic, politic, tehnic etc. Tot această știință se ocupă și de modalitățile de aplicare ale sigiliului, de depistarea falsurilor sigilare precum și de conservarea lor. De-a lungul timpului și până în zilele noastre, sigiliul/ștampilă/pecetea s-au folosit ca dovadă de autenticitate și integritate a unui act, ca semn al demnității, (al rangului sau funcției politico-sociale) celui care efectuează sigilarea, ca semn de validare a actelor, de întărire a conținutului lor. În perioada medievală, sigiliul îl putea reprezenta pe posesor, dacă acesta nu putea fi prezent și la încredințat unui reprezentant al său. În limbă slavonă, pecete înseamnă sigiliu.[6] Ștampilă, în engleză, înseamnă: ștampilă, amprenta, pecete, urmă, timbru.

Sigiliul cuprinde două părți: emblema, cu reprezentarea simbolică și legenda (textul gravat pe el). După imaginea aflată în câmpul sigiliului (suprafața dintre imaginile lui pe care se gravează emblema-legenda acestuia) s-au stabilit mai multe tipuri de sigilii:

- tipul hagiografic, când amprenta și matricea sigilară are în reprezentare un sfânt (patronul unei localități sau instituții religioase). Este cazul stemei și sigiliului Patriarhiei Române și orașului București;
- tipul iconografic, având în emblemă un personaj (pot fi și mai multe), însoțit de atributele pe care le deține;
- tipul de maiestate, când este reprezentat suveranul țării, șezând pe tron, cu mantie, coroană și cu însemnele puterii;
- tipul monumental (topografic), când are în câmp diferite monumente sau construcții: poduri, cetăți, edificii publice.
- tipul heraldic, când în emblemă se află o stemă, un scut cu mobilele respective, sau uneori numai simbolurile specifice, care sunt așezate direct în câmpul sigiliului;
- tipul arbitrar sau fantezist, când are în câmp scene, embleme, rebusuri, obiecte diferite.

Din secolul al XIX-lea, când a început constituirea statelor naționale moderne, acestea au avut și utilizează și în prezent, numai acest tip.[7] Cele trei culori prezente în însemnele noastre naționale: stema, sigiliul, stindard și în anumite perioade și în imn sunt: roșu, galben și albastru.

Roșu reprezintă simbolul măririi, bravurii îndrăzelii, dragostei și generozității. Este dovadă de mare distincție și se purta numai în steme princiare și cu acordul suveranului. Mai simbolizează și sacrificiul, jertfă, sângele vărsat în lupte, puterea de viață și energie strămoșească precum și independența, autoritate deosebită.

Galben/aur simbolizează mărire, măreție, forță, putere, bogăție și curățenie sufletească. Aurul/galbenul este folosit în steme statale și semnifică suveranitatea. Mai semnifică și holdele aurii de grâu.

Albastru/azur reprezintă aerul și cerul și este considerat cel mai nobil element după foc; este simbolul blândității, frumuseții, purității și al bunei credințe, a loialității. Amintește și de legea creștinească.

Heraldica, sigilografia și vexilologia cunoaște în perioada contemporană forme de manifestare noi, care le îmbină și le sintetizează pe cele moștenite din vremurile anterioare.

Stema, alături de sigiliu, stindard și imn simbolizează reprezentarea totală, dorința de unitate, de progres, reprezintă însemne naționale de importanță deosebită ale demnității unei națiuni. În prezent, folosirea stemelor, stindardelor și sigiliilor, a imnurilor, s-a intensificat. Fiecare stat este reprezentat și în prezent prin stemă, sigiliu, drapel și imn, însemne naționale specifice fiecărei națiuni, dar care reprezintă și drumul lor de-a lungul istoriei, aspirațiile lor naționale statale etc. Tratamentele, acordurile și convențiile internaționale,

orice act oficial se autentifică, în continuare, printr-un sigiliu. Sigiliile instituțiilor unui stat, ale orașelor, regiunilor, asociațiilor etc. reprezintă, în continuare, însemnele oficiale statale prin simboluri. Nu trebuie scăpată din vedere prezența simbolurilor naționale: stema sau stindardul/drapelul la granițele dintre state, pe placa de înmatriculare a automobilelor; prezența stemei fiecărei instituții pe actele emise de aceasta etc. Competițiile sportive prezintă concurenții în acordurile imnului și înălțarea drapelului național și exemplele ar putea continua.

Heraldica, sigilografia, vexilologia constituie și în prezent „fenomene umane permanente”. Însemnele naționale, simbolurile naționale au avut, au și vor avea, în continuare, un rol deosebit de important în menținerea sentimentelor naționale, în ridicarea moralului, în menținerea coeziunii naționale, justificându-se, astfel, folosirea tot mai intensă a simbolurilor naționale, peste tot în lume.[8] Toate însemnele naționale, simbolurile identitare ale tuturor statelor se regăsesc, în prezent, și în memoria electronică a calculatoarelor. Ele pot fi puse la dispoziția cercetătorilor, celor interesați de aceste aspecte, beneficiarilor și utilizatorilor acestor surse informaționale, prin sistemele informaționale actuale. Putem afirma, fără teamă de a exagera, că nu există stat independent, sau orice regim politic ar avea, ale căror însemne identitare să nu fie prezente în memoria electronică.[9]

Stema României, fixată prin Legea din 23 iulie 1921[10], a rămas în vigoare, fără alte amendamente până la 30 decembrie 1947,

respectiv până în momentul abdicării regelui Mihai și când a fost proclamată Republica Populară Română (detalii privind stemele medievale ale țărilor românești, cât și a României monarhice sunt prezentate în nr. 16/37-2014 a revistei *Vatra Noastră Românească*, n.r.). În primele zile din ianuarie 1948[11] s-a alcătuit o nouă stemă de stat, eliminându-se complet, toate elementele heraldice naționale. Am fost singura țară devenită comunistă căreia nu i s-a acceptat nici un însemn heraldic de tradiție. Noua stemă a fost realizată sub presiunea și cu simbolurile impuse de la Moscova. Peste tot trebuia să se adopte simboluri care figurau și în stemele republicilor din U.R.S.S.: cununi de spice, steaua comunistă, bogății ale solului și subsolului ș.a.

Prima stemă a României după 30 decembrie 1947, în vigoare în perioada: 18 ianuarie – 28 martie 1948, a fost instituită prin Decretul nr. 3 din 8 ianuarie cu privire la atribuțiile Prezidiului R.P.R.[12] Aceasta era reprezentată de o cunună de spice de grâu legată cu o panglică tricoloră pe care erau scrise inițialele: R.P.R. În interior se afla un tractor

arând pe un câmp, la marginea căruia se înălțau trei furnale. Deasupra reprezentărilor se înălța un soare cu razele desfăcute.

Pe 28 martie 1948 s-a adăugat o nouă stemă, conform art. 103 din Constituția R.P.R., care arăta astfel: „Emblema de stat a Republicii Populare Române reprezintă munții acoperiți de păduri, deasupra cărora răsare soarele, la stânga se află o sondă, iar emblema este cuprinsă într-o cunună de spice de grâu înfășurată la bază de o panglică tricoloră.”[13] Prin urmare, a doua stemă se prezintă cu aceeași cunună de spice, legată cu o panglică tricoloră cu inscripția R.P.R., cu același soare cu razele răsirate. Aspectul modificat[14] a constat în: plasarea în centru a unei pajiști verzi, a unui pâlăc de brazi, a unei sonde și, în spate, a unui lanț de munți. Această stemă a fost în vigoare între 28 martie 1948 și 24 septembrie 1952.

În 1952, Constituția din 24 septembrie, art. 102[15] modifica, din nou, stema, adăugându-i – în partea de sus, între capetele cununii de spice, pe razele de soare – o stea roșie, cu cinci colțuri, simbolul comunismului mondial „care avea ținta finală cucerirea și supunerea celor cinci continente”, la care fac aluzie cele cinci raze ale stelei.[16] Această stemă a fost valabilă între 24 septembrie 1952 și 21 august 1965. În 1965, prin Constituția R.P.R. din 21 august, s-a proclamat Republica Socialistă România ducând la modificarea, firească, prin titlul VIII, art. 109, a însemnelor naționale.[17] Astfel, cununa de spice legată cu panglica tricoloră a rămas, dar pe panglică s-a scris: Republica Socialistă România; steaua cu cinci colțuri, soarele cu razele desfășurate au rămas de asemenea, dar câmpul maroniu a fost transformat în albastru, simbolizând marea și râurile țării, a căror rețea crescuse prin extinderea rețelei hidro-energetice. Stema aceasta a fost în uz între 21 august 1965 și 22 decembrie 1989, cu mici modificări cromatice în 1968. În timpul evenimentelor din 22 decembrie 1989,

stema României, plasată pe steagul tricolor, a fost decupată de pe banda galbenă, fiind socotită un simbol al comunismului, un însemn impus românilor. Simbolul statului român a fost preluat, până la votarea unor noi legi, de steagul tricolor, la început cu stema decupată, apoi cu banda galbenă reîntregită dar fără stemă.

În 1992, prin Legea 102 din 21 septembrie[18] privind stema țării și sigiliul statului, s-a stabilit o nouă stemă, actuala stemă a României și sigiliul statului român, revenindu-se la elementele tradiționale heraldice dar eliminându-se însemnele monarhice. Elaborarea noii steme a durat doi ani și, după cum se poate observa, a comportat polemici intense între istorici, heraldiști și oamenii politici.[19] Prin Legea 102, stema României reprezintă „Statul român național, suveran și independent, unitar și indivizibil”. Stema se aplică

pe sigiliul statului, al autorităților publice, acte oficiale, pe moneda națională, pe imprimările și plăcile indicatoare ale edificiilor acestora. Se menționează deasemenea că „sigiliul statului este însemnul suveranității naționale și garantează autenticitatea actelor, statului.” Conform Legii: „Stema actuală a României înfățișează un scut albastru încărcat cu acvila cruciată de aur ținând pe piept un scut cu simbolurile provinciilor istorice românești (Țara Românească, Moldova, Transilvania, Banatul și Oltenia) ca și doi delfini amintind regiunea maritimă a țării, Dobrogea. Acvila ține în gheare însemnele suveranității: un sceptru și o sabie, acvila fiind simbolul latinității.”[20]

Preluare ART EMIS

[1] *Dicționar al științelor special ale istoriei, București*, Edit. șt. și encicloped 1982, p.130. *Ibidem*; Marcel Sturdza-Săucești *Heraldica*. Tratat etnic, București, Edit. Stiintifica, 1974, p.11

[2] Marcel Sturdza - Săucești, op cit., p.12.

[3] *Dicționar al științelor speciale ale istoriei* p.222.

[4] Marcel Sturdza-Săucești, op cit., p.23 și urmat; Aurelian Sacerdoțeanu *Curs de științe auxiliare ale istoriei*; p.180-18, *Dicționarul de științe auxiliare ale istoriei*; p.219-220.

[5] *Dicționar al științelor auxiliare* p.73-74;90;92;100;152;161;221; Maria Dogaru, *Stema României*; p.23-31

[6] Vezi și *Dicționarul al științelor speciale ale istoriei*, p.218. Maria Dogaru, *Colecția de sigilii a Direcției Generale a Arhivelor Statului*, în *Revista Arhivelor*, 1969, nr. 2. p.155

[7] *Dicționar al științelor speciale ale istoriei*, p.214

[8] Maria Dogaru, *Din Heraldica Romaniei Album*, Bucuresti,1994, p.20

[9] *Monitorul Oficial*, nr. 92 din 24 iulie 1921; Dan Cernovodeanu, op. cit., p.414. Maria Dogaru, *Din Heraldica Romaniei* p.95.

[10] *Monitorul Oficial*, nr. 92 din 24 iulie 1921.

[11] Dan Cernovodeanu, op.cit, p.429-430 .

[12] *Monitorul Oficial*, CXVI, nr. 7 din 9 ianuarie 1948, p.154. Dan Cernovodeanu, op.cit, p.429 și planșa C.

[13] *Monitorul Oficial*, nr.1 din 30 martie 1948.

[14] Dan Cernovodeanu, op.cit, p.429 și planșa C.

[15] *Monitorul Oficial*, nr.1 din 27 septembrie 1952; Dan Cernovodeanu, op.cit, p-430 și planșa C.

[16] Dan Cernovodeanu, op.cit, p-430 și planșa C.

[17] *Ibidem*, p. 431 și urmat.; *Buletinul Oficial*, nr.1 din 21 august 1965.

[18] *Monitorul Oficial*, an IV, p. I, nr. 236 din 24 septembrie 1992.

[19] Maria Dogaru, *Din heraldica României*. Album, p. 165-166.

[20] *Monitorul Oficial*, an IV, p. I, nr. 236 din 24 septembrie 1992.

“Dialog”... la distanță:

Notă: în urma expedierii prin e-mail a nr. 15/36-2014 (forma electronică) a revistei „Vatra Noastră Românească”, de la unul din adresanți am primit un mesaj care mi-a smuls, irepresibil și prompt, o replică: un fel de dialog... al surzilor. Cum tema, mi se pare că, devine tot mai actuală, fac public acest “dialog” acum, pentru a vedea că propaganda imperiului roșu (alb-albastru) are multiple fațete, una fiind aceea de a încerca inocularea ideii fatalității geopolitice și a resemnării, pe cale de consecință. Din păcate, această opinie defetistă se regăsește, pe alocuri, și la unii din conaționali noștri. O replică, totuși, se impunea. Iat-o:

Mesajul primit:

Iată ce spune textul unui videoclip:

“Bună ziua! Eu sunt ocupant rus. Aceasta este profesia mea. Așa a fost de-a lungul istoriei.

Cândva, am ocupat Siberia. Acum, acolo se extrag petrol, gaz, aluminiu și multe alte resurse necesare. Acum, acolo sunt orașe cu grădinițe de copii și cu spitale. Acum, femeile de acolo nu se mai vând pentru câteva piei de samur, cum era până la venirea rușilor.

Eu am ocupat Țările Baltice. În cătunele de acolo, eu am construit uzine și centrale electrice. Republicile baltice produceau electrocasnice și automobile de înaltă calitate. Erau vestite pentru parfumurile și cosmeticele lor. Dar m-au rugat să plec de acolo.

Acum, cei de acolo vând conserve cu șprot, iar o parte a populației spală toaletele din Europa.

Eu am ocupat Asia Mijlocie. În stepele pustii, eu am construit canale, uzine și cosmodromuri, spitale și stadioane. Ei au început să construiască nave cosmice și avioane. Industria se dezvoltă, se cultivă grâu, în și bumbac pentru toată țara. Dar m-au rugat să plec de acolo. Acum, acolo se trăiește pe credit după exemplul american și se cultivă marijuana. Mare parte a populației a plecat să muncească pe șantierele de construcție ale foștilor ocupanți.

Eu am ocupat Ucraina. Împreună cu ucrainenii, eu am construit motoare pentru avioane, nave maritime, tancuri și automobile. Dar m-au rugat să plec de acolo. Acum, acolo se distruge tot ce a mai rămas în urma ocupantului. Mai mult decât atât, acum acolo nu se construiește nimic nimic nou, în afară de revoluții nesfârșite și dictatură.

Da, eu sunt ocupant! Și eu am obosit să-mi cer scuze pentru asta. Sunt ocupant din naștere. Sunt agresor și un monstru însetat de sânge.

Fie-vă frică! Am suferit de pe urma atrocităților invadatorilor polonezi în vremuri de restriște.

Dar ce s-a ales de pe urma intervenției lor?

Eu am fost cel care a ars Moscova ca să nu încapă pe mâna lui Napoleon. Dar cum a sfârșit Napoleon?

Eu am fost cel care a stat în tranșeele de la Volokolamsk, deși știam că va fi greu să îi poți opri pe naziști. Unde sunt acum acei naziști? Unde este blestematul lor Hitler?

Toți, fără excepție, obișnuiau să vină la ușa mea: turcii, englezii, polonezii, nemții, francezii... Am avut pământ pentru fiecare, câte doi metri și jumătate pătrați.

Vă rog să înțelegeți! Eu nu am nevoie de libertatea voastră fățarnică. Eu nu am nevoie de democrația voastră putrezită. Îmi este străin tot ceea ce voi numiți "valori occidentale". Interesele mele sunt altele.

Vă avertizez politicos pentru ultima oară: Nu vă puneți cu mine! Eu construiesc pacea! Eu iubesc pacea, dar în luptă sunt mai priceput decât oricine altcineva.

**Cu respect,
Ocupantul tău rus”.**

Replica:

Dragă domnule...

Referitor la textul trimis de tine – „care circula pe internet”:

Este o nouă formă de propagandă rusească. Un discurs mizer și cinic de mușic rus!

Deși recunoaște cu cinism că este o fiară de stepă, care nu are alt orizont decât cucerirea de noi teritorii (aici, nici măcar nu e original), are pretenția de „civilizator” – el, care vrea să mențină un anacronic imperialism. La capitolul, al II-lea război mondial: dacă nu se coalizau și americanii, rușii „învățau limba germană... plângând”! Pretenția lor de a-și menține dominația asupra popoarelor – care au neșansa geostrategică să le fie „în vecinătatea imediată” – este un atavism politic al stafiei lui Petru cel Mare. Pentru ca, totuși, să înțeleagă și mintea lor de ce popoarele iubesc libertatea și nu lanțul, indiferent cât de greu le-ar fi în libertate, cred că trebuie să le reamintim tot o povestioară populară rusească (dovadă că mujicul dacă e lăsat slobod și nu încartiruit în „ruskaia armia” poate fi și înțelept): La marginea satului, câinele s-a întâlnit cu lupul, în timp ce unul apăra gospodăria țaranului iar celălalt voia s-o prăduiască. Văzând ei că sunt frați, și-au împărțit unul altuia modul de viață, în final, lupul dorind să se alăture și el câinelui, pt. ca, în schimbul hranei zilnice, să păzească gospodăria. În drum către stăpân, lupul observă rosătura de la gâtul câinelui și-l întreabă de unde-o are. Câinele îi spune, natural, că ziua nu e liber, ci ținut legat în lanț. Auzind aceasta, lupul s-a întors în codru, zicând:

„Mai bine flămând decât în legătoare!”

Așa că au răspuns în propriul folclor, ca să nu se mai întrebe de ce fostele „republici sovietice prietene” preferă libertatea în locul „prosperității” sovietice.

Cu salutări "tovărășești"
Paul-Mircea Iordache

DECEBALUS REX DACIAE – SARMIZEGETUSA REGIA ISTORIE PRIN IMAGINI

Foto și montaj foto: Paul-Mircea Iordache

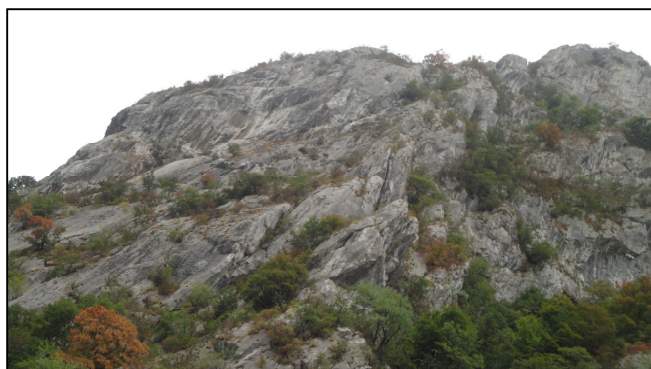
Dunărea la Porțile de Fier – „Decebalus Rex, Dragan fecit”: sculptură în masivul stâncos, înaltă de 40m; cea mai înaltă, de acest fel, din Europa – realizată la inițiativa și cu finanțarea celebrului om de cultură tracolog și întreprinzător român, Iosif Constantin Drăgan, ctitor al Fundației Europene Drăgan (având scopul: promovarea valorilor civilizației românești). Sculptura, devenită celebră, în prezent face parte din itinerarul turiștilor din întreaga lume.

Dunărea la Porțile de Fier – „Decebalus Rex, Dragan fecit”: din apropiere se poate observa existența unei cruci, montată de alpiști pe vârful muntelui (ca o încununare a cușmei regale), deasemenea se pot remarca și detaliile unui adaus din beton armat, pentru consolidare, în zona nasului și a buzei superioare).

Dunărea la Porțile de Fier – lacul de acumulare ascunde în adânc celebrele strâmtoare („porți de fier”) ale fluviului, care nășteau vâltoarele apelor nervoase („cazanele”).

Dunărea la Porțile de Fier – O cușmă dacică ieșind din ape.

Dunărea la Porțile de Fier – Cascada împietrită.

Dunărea la Porțile de Fier – Sculptura „Decebalus Rex”, văzută din zona sârbească a Dunării.

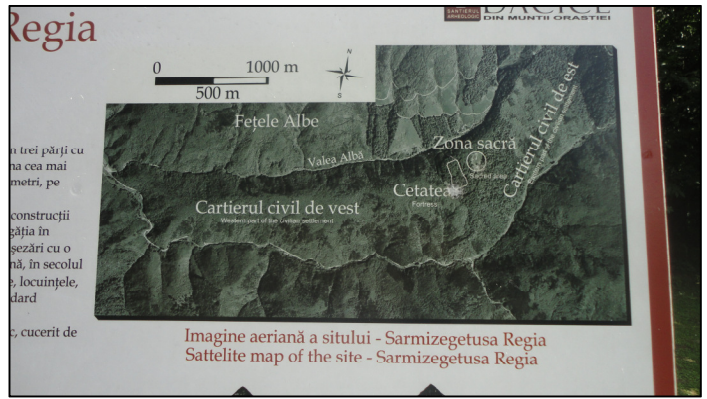

Imagine luată în vara anului 2009 (12.07; h:14,42), de pe puntea șalupei, cu telefonul mobil. Vaporii din atmosfera Dunării cât și poziția soarelui la ora aceea au determinat un efect de difracție a luminii (efectul de curcubeu) și iluzia optică a unei eșarfe tricolore românești, așezată în diagonală peste pieptul Regelui Decebal. Pare un adevărat semn divin – detaliul observând-ul abia la descărcarea imaginii. Și încă un detaliu: pe cușma dacică (în dr. imaginii) pare să fie prinsă „o pană de păun” – asemeni flăcăilor noștri (probabil un arbore crescut în zona aceea); Pe restul imaginilor (luate la 23 august 2015, după 6 ani) acest detaliu a dispărut.

Zimbri carpatini din rezervația Hațeg

Imagine aeriană a sitului arheologic Sarmizegetusa Regia, de la Grădiștea de Munte, (descoperit la începutul sec. XIX).

Sarmizegetusa Regia – zidul de apărare (murus Dacicus), din blocuri de calcar, al cetății dacice, amplasată pe un platou, la cota 1000m.

Sarmizegetusa Regia – Poarta de est a cetății.

Sarmizegetusa Regia – Drumul pietruit – din lespezi de calcar, lat de 4 m – prin care se cobora în procesiune, dinspre cetate spre templu, în timpul ceremoniilor religioase majore.

Sarmizegetusa Regia – Zona Sacră: Templu mare de andezit (patrulater cu aliniere de coloane: 60 coloane, înainte de distrugerile masive survenite după cucerirea romană – 6 șiruri a câte 10 coloane; în prim plan, se observă și rămășițe – doar un colț cu câțiva pilaștri – ale altui templu, mai vechi).

Sarmizegetusa Regia – Zona Sacră: Altarul de andezit ("Soarele de andezit" – unic în lumea dacică, ar fi avut și semnificații astronomice): locul de oficiere a sacrificiului ritualic.

Sarmizegetusa Regia – Zona Sacră: Templu mare circular, de andezit.

Sarmizegetusa Regia – Zona Sacră: vedere panoramică dinspre drumul pietruit (destinat procesiunilor religioase) ce coboară din cetate.

Sarmizegetusa Regia – Zona Sacră: Templul rotund

Sarmizegetusa Regia – Zona Sacră: Templul de calcar. Situat în sudul zonei, este cel mai vechi templu de la Sarmizegetusa Regia (edificat probabil în perioada regelui Burebista).

Sarmizegetusa Regia – Zona Sacră: canal dacic de drenaj din piatră, pentru evacuarea apelor meteorice.

Brățări dacice din aur (se pot remarca măiestria și rafinamentul execuției)

Coiful geto-dac din aur (sec. IV a Chr.) descoperit la Poiana Coșofenești

Varianta electronică a revistei „Vatra Noastră Românească” poate fi accesată de pe adresa: www.unvr.ro

Această publicație este realizată în cadrul proiectului «Revista „Vatra Noastră Românească” – punte culturală între municipiul Botoșani și comunitate» derulat de către Filiala Județeană Botoșani a Uniunii Vatra Românească, cu sprijinul financiar al Municipiului Botoșani și al Consiliului Local Botoșani;

Editor: Filiala Județeană Botoșani a Uniunii Vatra Românească;

Data publicării: noiembrie 2015;

Conținutul acestei publicații nu reflectă neapărat poziția Municipiului Botoșani și nu implică nici o responsabilitate din partea acestuia.

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Redactor-șef: Paul-Mircea Iordache;

Redactor-șef-adj.: Ion Negrei (R. Moldova);

Redactor-șef-adj.: Dumitru Covalciuc (Reg. Cernăuți, Uk.);

Redactori: Gică Manole, Dan Prodan, Elena Chirilă, Ortansa Albu;

Secretar de redacție: Florea Macovei

Tipărit în România

lași

Str. Holboca, nr. 9-11

www.editurataida.ro

Produs în România

Editura Taida
Succesul tău începe cu noi!